

ZAKON

O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

International
Labour
Organization

„Ova publikacija štampana je uz podršku (Biroa za poslodavačke aktivnosti) Međunarodne Organizacije Rada. Odgovornost za stavove izražene u ovoj publikaciji snosi autor. Međunarodna organizacija rada (MOR) ne snosi odgovornost za ispravnost, točnost i pouzdanost materijala, informacija ili stavova iznesenih u ovoj publikaciji.”

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSĹAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

Sadržaj

1. ANALIZA PRIMARNOG ISTRAŽIVANJA NA TEMU „ZAKONA O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU“	5
2. OSVRT NA PREDNACRT ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA (Autor: Prof.dr.sc. Ivo Rozić)	14
<i>Uvod</i>	14
<i>Rješenja u prednacrtu zakona</i>	17
<i>Zaključak</i>	22
3. PRIJEDLOG UPFBIH "ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA"	24
4. OBRAZLOŽENJE ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA (Autor: Prof.dr.sc. Ivo Rozić)	47
<i>I - Ustavni osnov</i>	47
<i>II - Razlozi za donošenje zakona</i>	47
<i>III - obrazloženje predloženih pravnih rješenja</i>	49
<i>IV - Finansijska sredstva</i>	59

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSĹAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

Pripremila Udruženje poslodavaca FBiH

ANALIZA PRIMARNOG ISTRAŽIVANJA NA TEMU „ZAKONA O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU“

Primarno istraživanje obavljeno je na uzorku od 132 kompanija. Anketni upitnik poslan je na 200 adresa od kojih je 132 odgovorilo u ostavljenom roku. Znači odgovorilo je 2/3 kompanija, dok 68 kompanija nije uzelo učešća u istraživanju. Očigledno je da se već polako osjeća zamor kod kompanija koje su uključene u ispitivanje jer je ovo sedma anketa koju provodimo u relativno kratkom roku. Mada svaki put mljenjamo statistički uzorak, a samim tim i dio kompanija koje želimo da anketiramo, ipak se u istraživanju pojavljuje jedan broj istih kompanija. Zbog toga imamo manji odziv od očekivanog. Da je to tako potvrđuje i činjenica da ne možemo tvrditi da je imamo slabiji odziv kompanija po bilo kojem osnovu po kojem činimo statistički uzorak.

Prilikom izrade statističkog uzorka vodili smo računa da imamo adekvatnu geografsku zastupljenost, kao i zastupljenost po osnovu djelatnosti, veličine kompanije i vrste vlasništva.

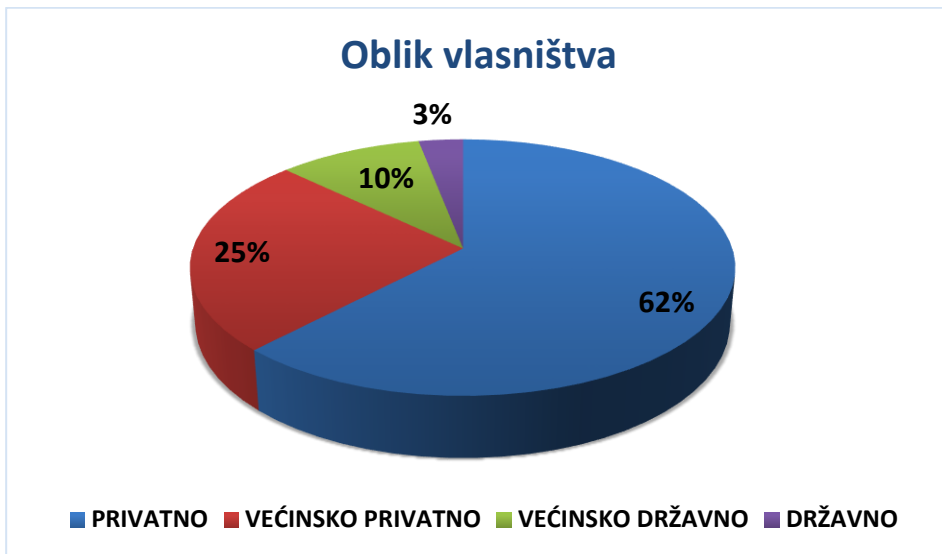
Budući da je 2/3 kompanija ispunilo anketne upitnike, možemo utvrditi da statistički uzorak gotovo do kraja i zadržan, međutim došlo je do povećanja mogućeg odstupanja rezultata ankete.

Što se tiče oblika vlasništva 2/3 kompanija bilo je iz privatnog sektora, a ako uzmemo u obzir i kompanije u mješovitom vlasništvu sa većinskim privatnim kapitalom, jasno je da je samo cca 15% anketiranih iz državnih ili većinski državnih kompanija. Radi se o disproportiji tog broja sa brojem kompanija u državnom ili većinski državnom vlasništvu u našem članstvu (manje od 5%) ali mislimo da se time neće narušiti autentičnost stavova našeg članstva jer se radi o kompanijama koje uglavnom zapošljavaju veliki broj radnika i imaju disperziju kapaciteta po cijeloj FBiH.

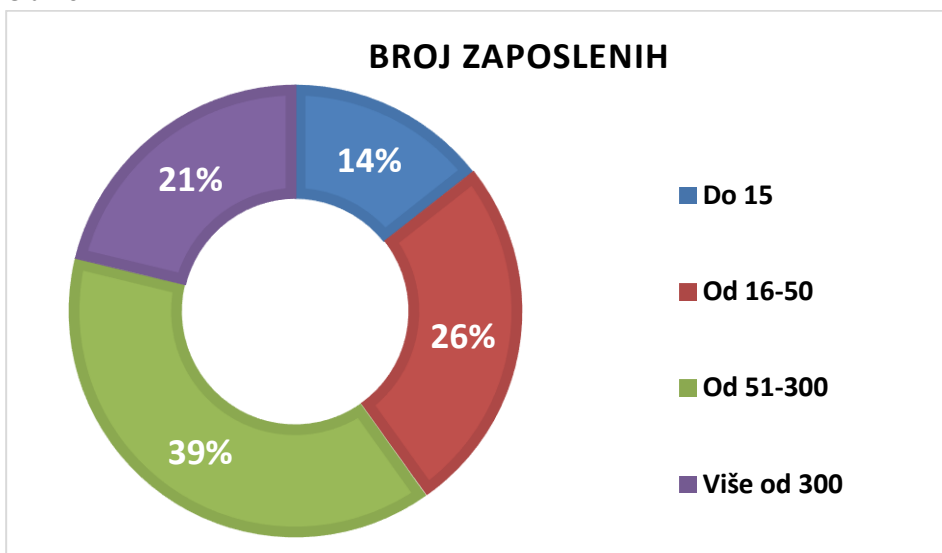
ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Grafikon 1.

Vodili smo računa da u istraživanju, proporcionalno, budu zastupljene mikro, male, srednje i velike kompanije. Zbog statističkog uzorka, važno je napomenuti da anketirane kompanije zapošljavaju cca 15% svih zaposlenih u privredi FBiH.

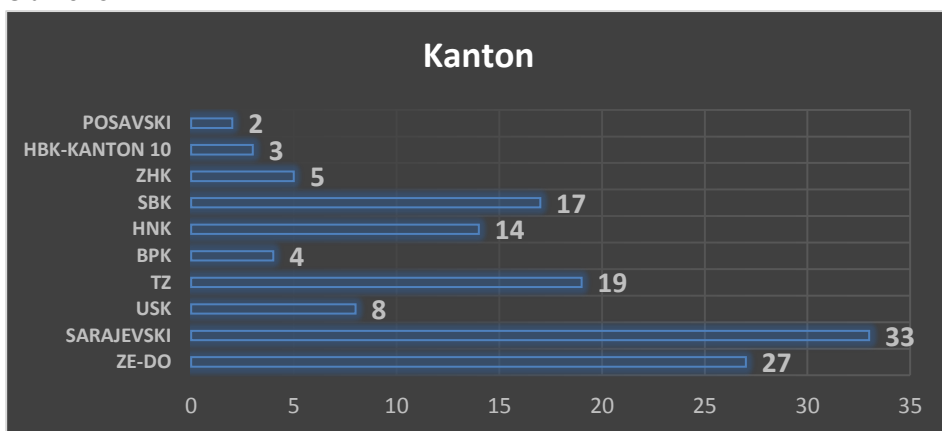
Grafikon 2.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

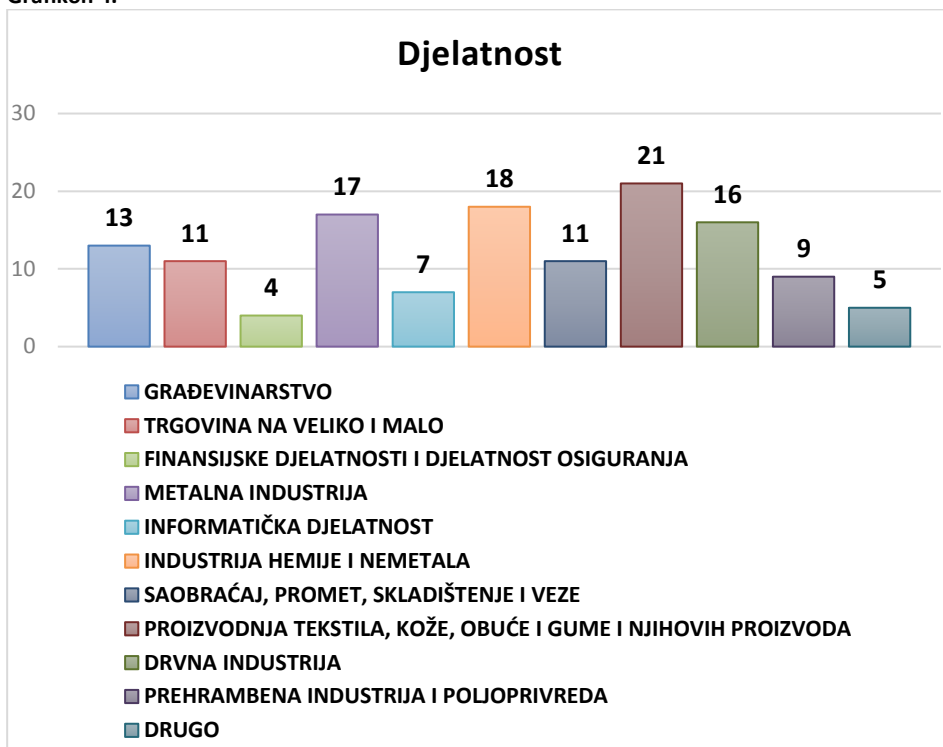
Anketirane su kompanije iz svih 10 kantona i to na način da je u statističkom uzorku predviđen proporcionalan broj kompanija u odnosu na veličinu kantona i stepen razvijenosti. Broj anketiranih kompanija uglavnom odgovara uzorku. Najviše odgovora dobili smo iz Sarajevskog kantona, zatim Zeničko dobojskog, Tuzlanskog i Srednjobosanskog kantona. Zastupljenost kompanija iz ostalih 7 kantona je uglavnom, adekvatna njihovoj zastupljenosti u našem članstvu, kao i njihovom učešću u GDP-u i broju zaposlenih. Znači statistički uzorak, gotovo u cijelosti, odgovara i njihovom uticaju na ekonomski razvoj i broju zaposlenih u FBiH.

Grafikon 3.

Najviše odgovora dobili smo od kompanija iz djelatnosti: tekstila, kože i obuće, hemije i nemetala, prerade metala, prerade drveta, građevinske, trgovine, saobraćaja, prometa i veza. Zastupljenost kompanija iz ostalih djelatnosti, uglavnom, je adekvatna i proporcionalna u odnosu na predviđen broj kompanija za učešće u primarnom istraživanju.

Grafikon 4.

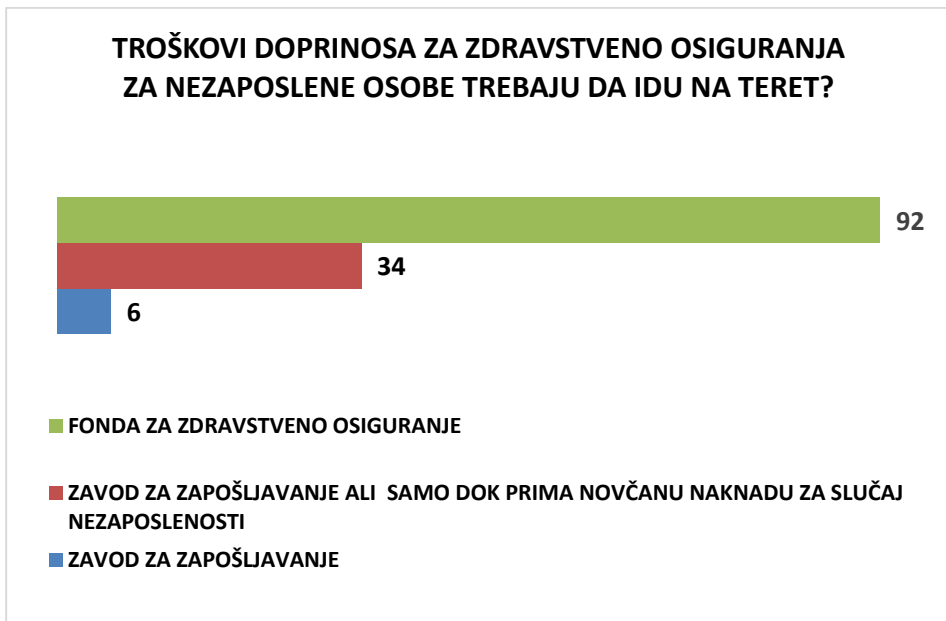
Statističkom obradom utvrđeno je da sintetički podaci dobiveni anketom mogu imati odstupanje od tačnosti (+-5%), a analitički podaci mogu odstupati do 10%. Znači radi se o zadovoljavajućem procentu tačnosti dobijenih podataka na sintetičkom nivou dok na pojedinim analitičkim nivoima, može doći do značajnih odstupanja. To na kraju nije ni posebno važno jer mi želimo doći do autentičnih stavova poslodavaca FBiH a ne stavova poslodavaca u nekim mikro sredinama ili po obliku vlasništva, veličini ili djelatnosti. Zato slobodno možemo tvrditi da se radi o pouzdanom stavu poslodavaca u FBiH po ovom zakonu.

Na pitanje ko treba da snosi troškove zdravstvenog osiguranja za nezaposlene 70% anketiranih poslodavaca se izjasnilo da to treba da budu Fond za zdravstveno osiguranje a dodatnih 26% smatra da je opravdano da ti troškovi padaju na teret sredstava Zavoda za zapošljavanje ali samo u periodu kada nezaposleni primaju naknadu za slučaj nezaposlenosti. FBiH je jedini dio zemlje u Evropi u kojem troškovi zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba padaju na teret sredstava za osiguranje od nezaposlenosti. Očigledno da su time

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

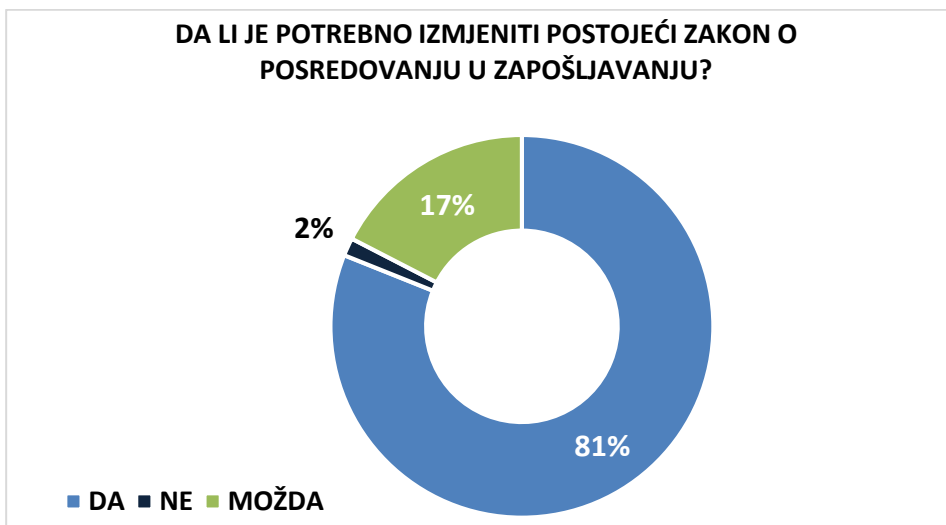
poslodavci nezadovoljni tim više što uz doprinos za osiguranje od nezaposlenosti poslodavci plaćaju i doprinos za Fond zdravstvenog osiguranja.

Grafikon 5.

To je svakako glavni razlog zašto više od $\frac{3}{4}$ anketiranih poslodavaca smatra da treba donijeti novi Zakon o posredovanju u zapošljavanju ali to svakako nije jedini razlog.

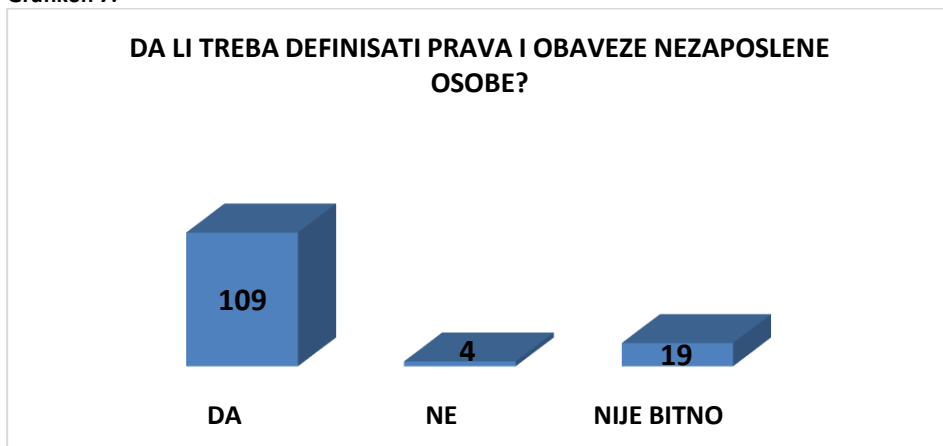
Grafikon 6.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

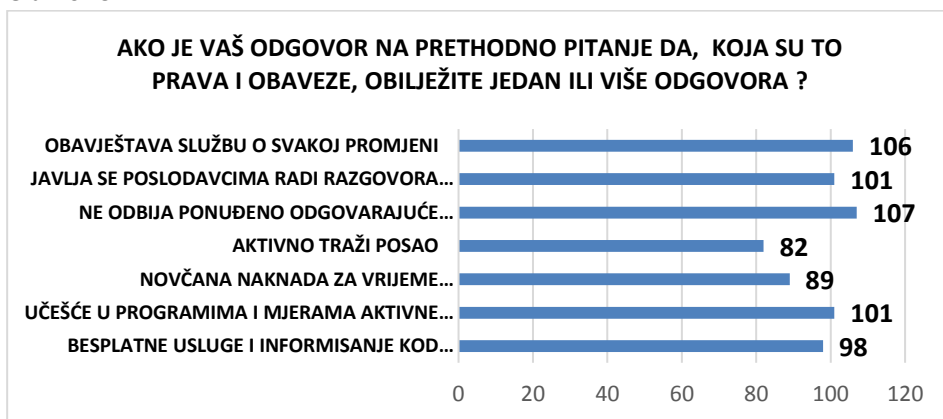
Isti procenat poslodavaca smatra da novim zakonom treba precizno definisati prava i obaveze nezaposlenih osoba na birou i precizno su se izjasnili o tim pravima i obavezama.

Grafikon 7.

Poslodavci su takođe nedvosmisleni da se zakonom trebaju ne samo propisati prava nezaposlenih, nego su mišljenja da se ostvarivanje njihovih prava treba vezati za ispunjavanje njihovih obaveza. Poslodavci svakako očekuju da se nezaposlene osobe aktivno uključe u traženje posla i da budu aktivni učesnici u svim aktivnim mjerama zapošljavanja. Pri tome nedvosmisleno smatraju da sva prava koja ostvaruju, uključujući pravo na naknadu za nezaposlene, pravo na prekvalifikaciju i edukaciju, pravo na posredovanje u zapošljavanju, pa sve do vođenja na evidenciji za nezaposlene, trebaju biti recipročno postavljena njihovom ispunjavanju obaveza propisanih zakonom.

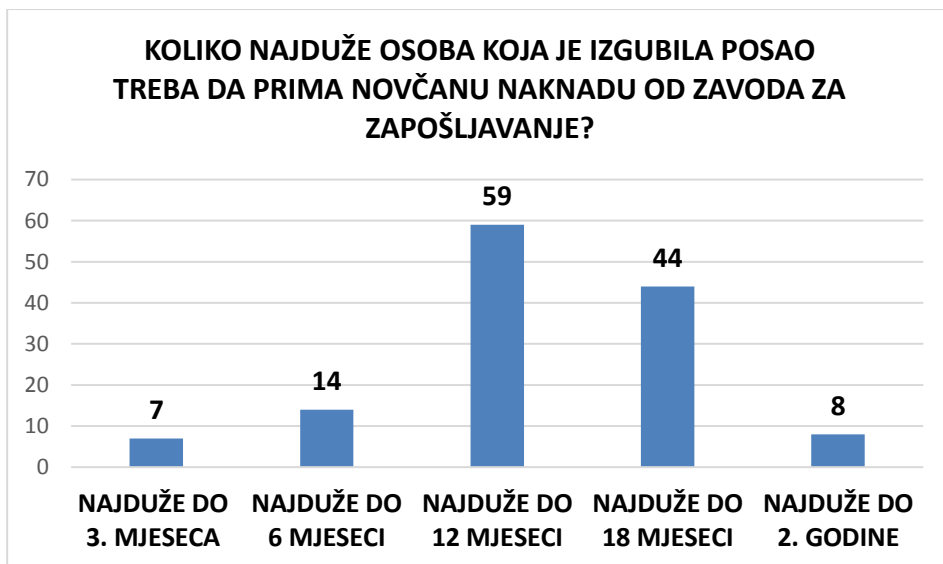
Grafikon 8.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Poslodavci takođe smatraju da službe za zapošljavanje trebaju da izgrade individualan pristup kako prema tražiocima posla tako i prema poslodavcima. Najveći broj anketiranih poslodavaca smatra da se takođe, treba ograničiti i vrijeme primanja naknade za nezaposlene na period od 3 do 12 mjeseci i da visina primanja treba da zavisi od dužine radnog staža prije gubitka posla i plate koju je ta osoba primala prije gubitka posla.

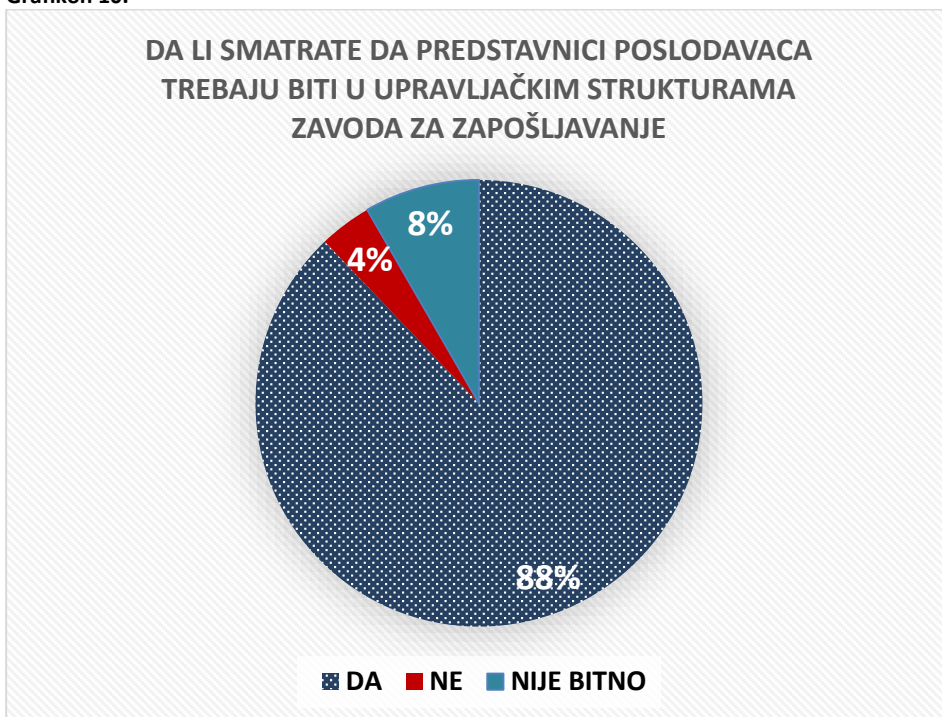
Grafikon 9.

Ovo je sasvim očekivano jer rješenje iz sadašnjeg zakona predviđa da je period primanja naknade 24 mjeseca i vezan je za prosječnu platu u FBiH. To dovodi do toga da se radnici sa nižim primanjima stimulišu da ne rade jer 2 godine primaju iznos koji je gotovo jednak minimalnoj plati. Koliko je to destimulativno za rad ne treba posebno obrazlagati.

I na kraju 4/5 anketiranih poslodavaca smatra da predstavnici socijalnih partnera trebaju imati predstavnike u upravljačkim strukturama fondova. Naime Konvencija ILO 102 predviđa paritetnu zastupljenost socijalnih partnera u upravnim odborima svih vanbudžetskih fondova. FBiH je jedina u Evropi koji nije usaglasio svoje zakonodavstvo sa pomenutom konvencijom.

Grafikon 10.

Iz rezultata ankete je vidljivo koliko je nekvalitetan i zastario postojeći zakon. Zbog toga, svakako, ne omogućava smanjenje nezaposlenosti i porast zaposlenosti. Anketa takođe pokazuje koliko su poslodavci toga svjesni i koliko mogu da doprinesu kvalitetnim rješenjima u novom zakonu, čije je usvajanje neophodno i to čim prije.

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

Pripremio Prof.dr.sc. Ivo Rozić

**OSVRT NA
PREDNACRT ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

1. Uvod

U kontekstu reforme radnog zakonodavstva u Federaciji Bosne i Hercegovine značajan segment predstavlja i usklađivanje Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba. Navedeni zakon je u pravni sistem Federacije Bosne i Hercegovine „ušao“ Odlukom visokog predstavnika međunarodne zajednice, koji je navedeni zakon „nametnuo“ cijeneći da je „postalo neophodno osigurati da se posredovanje u zapošljavanju prilagodi tržišnoj ekonomiji i da se uspostavi finansijski održiviji sistem naknada za slučaj nezaposlenosti“¹. Razlog „nametanja“ navedenog zakona je bio u tome što je tadašnja Vlada Federacije u tijeku izvanredne sjednice Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine povukla iz procedure sličan zakon.

Izazovi sa kojima se svjetska ekonomija suočava te posebno transformacija i pojava novih oblika radnih odnosa² zahtijevaju reformu (i) ovog zakona. Prije svega, potrebno je osigurati veću mobilnost na tržištu rada i jačati sposobnosti nezaposlenih osoba za traženje novih zaposlenja.

Pretpostavka je da se nezaposlena osoba nalazi u stanju socijalne potrebe, te da joj je za izlaz iz iste potrebna pomoć države. Nezaposlenost je osobni/lični

¹Odluka o Zakonu o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Sl. novine FBiH“, broj 55/00).

²Novi oblici radnih odnosa u određenoj mjeri odstupaju od klasičnog koncepta ugovora o radu na neodređeno vrijeme, sa punim radnim vremenom. U te nove oblike radnih odnosa ubrajaju se, između ostalih: (1) rad sa nepunim radnim vremenom, (2) rad na određeno vrijeme, (3) privremeni i povremeni poslovi, (4) rad kod kuće i rad na daljinu, (5) privremeno agencijsko ustupanje radnika, (6) grupno zapošljavanje (crowdemployment), (7) samozapošljavanje (kada se radi za određenog poslodavca), (8) rad na osnovu građanskopravnih ugovora i sl.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

i socijalni problem, posebnog sadržaja i karaktera. Zbog toga su svi radnici u radnom odnosu obvezno osigurani za slučaj (rizik) nezaposlenosti. Takvo osiguranje se provodi po načelu solidarnosti, kao jednom od glavnih načela socijalne sigurnosti i socijalnog osiguranja. U ovom kontekstu, značajno pitanje predstavlja i osiguranja socijalne zaštite nezaposlenih osoba/lica, koje predstavlja cijenu za očuvanje socijalnog mira. Naime, opravdano se postavlja pitanje da li, i ako da, u kojoj mjeri, novčane naknade za slučaj nezaposlenosti djeluju kontraproduktivno na traženje zaposlenja i veću spremnost na zaposlenje, kao i na prostornu i profesionalnu mobilnost. U kontekstu Federacije Bosne i Hercegovine ovo je posebno značajno u pogledu ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba/lica.

Kao značajni akteri u procesu posredovanja u zapošljavanju i osiguranju socijalne sigurnosti javljaju se služba za zapošljavanje koje trebaju biti organizirane na način da posreduju, upućuje radnike kao potencijalne kandidate na raspoloživa odgovarajuća radna mjesta, ali i da pruža podršku poslodavcima u pronalasku radnika koji odgovaraju potrebama poduzeća. Službe za zapošljavanje moraju olakšavati stručnu i geografsku mobilnost u cilju usklađivanja ponude radne snage sa mogućnostima zaposlenja u raznim profesijama, regijama ili državama.

U praksi je, prije svega od strane nezaposlenih osoba i poslodavaca, prepoznata potreba za reformom u ovoj oblasti te je stoga pohvalna aktivnost Vlade Federacije i resornog ministarstva na ostvarenim aktivnostima. Međutim, s obzirom na činjenicu da zahvat reforme može biti uži ili širi, cijenimo da se moglo ići i sa širom i temeljitijom intervencijom. Značajno unapređenje je da se u Prednaccrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (u daljem tekstu: Prednacrt zakona) visina novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti „veže“ za nivo uplaćenih doprinosa te da se vrijeme trajanja isplate novčane naknade smanji. Time se omogućava pravedniji i efikasniji sistem zaštite od nezaposlenosti.

U međunarodnom kontekstu, oblast posredovanja u zapošljavanju regulirana je, direktno ili indirektno sa više instrumenata Međunarodne organizacije rada, a prije svega sa Konvencijom o službi za zapošljavanje, broj 88

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

iz 1948. godine, Konvencijom o agencijama za zapošljavanje bez naknade, broj 96 iz 1949. godine, Konvencijom o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, Konvencije o unapređenju zapošljavanja i zaštiti od nezaposlenosti, broj 168 iz 1988. godine te Konvencije o privatnim agencijama za zapošljavanje, broj 181 iz 1997. godine. Bosna i Hercegovina je notifikacijom o sukcesiji bivše SFRJ u pogledu međunarodnih ugovora se obvezala za provođenje Konvencije o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine i Konvencije o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, dok je Konvenciji o privatnim agencijama za zapošljavanje, broj 181 iz 1997. godine pristupila 2010. godine³. Konvencija o agencijama za zapošljavanje bez naknade, broj 96 iz 1949. godine je zamijenjena Konvencijom o privatnim agencijama za zapošljavanje, broj 181 iz 1997. godine pristupila 2010. godine. Predloženi tekst izmjena i dopuna je usaglašen sa odredbama navedenih konvencija.

Analizu materijalno-pravne zaštite nezaposlenih osoba u nekim od članica Europske unije (Belgija, Bugarska, Danska, Francuska, Nizozemska, Hrvatska, Irska, Njemačka i Švedska) i Sjedinjenim američkim državama sačinio je Bejaković⁴. Prema navedenom autoru, u većini razvijenih zemalja sistem materijalno-pravne zaštite nezaposlenih osoba se sastoji od dvije vrste naknada. Prva vrsta predstavlja naknadu za slučaj nezaposlenosti koja se isplaćuje određeno vrijeme u početku nezaposlenosti, u skladu sa načelima osiguranja od nezaposlenosti, dok druga vrsta predstavlja socijalnu pomoć, ukoliko je osoba nezaposlena duže vrijeme. One nisu uvijek jasno odvojene. Tako npr. njemački sistem novčane pomoći nezaposlenima osobama se zasniva na ostvarivanju socijalne zaštite, ali visina naknade ovisi o prethodnim primanjima. Pojedine se zemlje također razlikuju i u odnosu na novčanu pomoć nezaposlenima koja je ponekad izdvojena mjera pomoći, dok je u pojedinim državama ona dio sistema socijalne pomoći.

³https://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=1000:11200:0::NO:11200:P11200_COUNTRY_ID:102704.

⁴Bejaković Predrag, „Materijalno-pravna zaštita nezaposlenih u Hrvatskoj i u odabranim zemljama“, Revija za socijalnu politiku, vol. 4, broj 3, Zagreb, 1997. godine.

2. Rješenja u prednacrtu zakona

Odredbama članka 1. Prednacrtu zakona se redefinira pojam nezaposlene osobe, te se tako pod nezaposlenom osobom smatra osoba prijavljena na evidenciju službe za zapošljavanje, koja je sposobna ili djelimično sposobna za rad, u dobi od 15 godina života do stjecanja uvjeta za umirovljenje, a najkasnije do 65 godina života, koja nije u radnom odnosu. U postojećem zakonu propisano da se pod nezaposlenom osobom smatra radno sposobna osoba koja nije u radnom odnosu. Navedena definicija je bliska definiciji Međunarodne organizacije rada koja propisuje da je se nezaposlenim smatraju sve osobe koje su bez posla u referentnom razdoblju, koje su radno sposobne i koje aktivno traže zaposlenje⁵. Pored navedene opće definicije utvrđeni su i dodatni uslovi da bi se određena osoba smatrala nezaposlenom, koji su mnogo realniji od trenutno propisanih.

U pogledu članka 2. Prednacrtu zakona koji definira nezaposlenu osobu koja aktivno traži zaposlenje načinjen je kvalitativan iskorak, jer je kao jedan od uvjeta za aktivno traženje posla uvedena i obaveza prihvaćanja zaposlenja na udaljenosti do 50 kilometara od mjesta prebivališta. Prema trenutnom zakonskom rješenju, dovoljno je da se nezaposlena osoba prijavljuje na oglase ili podnosi molbe za zaposlenje, bez obzira da li ima stvarnu namjeru da radi ona bi se mogla smatrati aktivnom. Po novom rješenju, ukoliko bi nezaposlena osoba odbila zaposlenje kod poslodavca na udaljenosti do 50 kilometara od mjesta prebivališta, pod uvjetom da poslodavac snosi troškove prijevoza.

U pogledu članka 5. Prednacrtu zakona cijenim da se stavak 2. treba precizirati na način da se izričito propiše da poslodavac može, ali ne mora, potrebu za radnikom ostvarivati putem službi za zapošljavanje. Zakonodavac može propisati obvezu službe da u roku od tri dana od dana dostavljanja takve prijave istu oglasi, međutim cijenim neopravdanim da se nameće obveza poslodavcima da sve potrebe moraju ostvarivati putem službe. Takva obveza ne postoji u državama okruženja, niti državama Europske unije. Naime, poslodavcu je ostavljena mogućnost da radnika pronađe samostalno ili putem službe za zapošljavanje ili na neki drugi pogodan način. Tako npr. članak 32. Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti Republike

⁵https://www.ilo.org/ilostat-files/Documents/description_UR_EN.pdf.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Hrvatske⁶ propisuje da „poslodavac može potrebu za radnikom dostaviti Zavodu osobno, poštom, elektroničkim putem ili na drugi način“. Dakle, to je opcija, a ne obveza i to mora biti izričito propisano. U protivnom, u praksi bi dolazilo do kršenja zakona iz brojnih (opravdanih) razloga. Tako npr. u situaciji kada poslodavac želi zaposliti točno određenu osobu zbog njenih kvalifikacija, znanja, sposobnosti, što je njegovo pravo, on nema informaciju da li je ta osoba prijavljena u službi za zapošljavanje ili ne. U tom slučaju bi prijava službi za zapošljavanje bila puka forma, koja bi otežala poslovanje poslodavcima, te bespotrebno uzrokovala aktivnosti službe za zapošljavanje, a nezaposlenim osobama davala lažna nada. U slučaju da je prijava potrebe za zapošljavanjem mogućnost poslodavca, broj zaposlenih osoba uz posredovanje službe bi bio znatno veći. Također, u istom članku cijenim da odredbe st. 3. i 4. nisu odgovarajuće, budući da se poslodavcima nameće kao dodatna obveza prijave zaposlenja radnika službi za zapošljavanje. Ova odredba bi imala smisla da ne postoji jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa, čiji korisnik je, pored Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda za mirovinsko i invalidsko osiguranje, Zavoda za zdravstveno osiguranje Federacije Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda za statistiku, i Federalni zavod za zapošljavanje⁷. U skladu sa odredbama članka 14. Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa⁸ obveznik uplate doprinosa obvezan je da Poreznoj upravi podnese prijavu za upis u Jedinstveni sistem za svakog novog radnika najkasnije dan prije otpočinjanja rada osiguranika, dok je odredbama članka 5. istog zakona propisano da izvanproračunski fondovi (među koje spada i Federalni zavod za zapošljavanje) preuzimaju podatke iz Baze podataka i na osnovu tako preuzetih podataka ažuriraju svoje baze podataka i baze podataka zavoda zdravstvenog osiguranja kantona i kantonalnih službi za zapošljavanje. Dakle, postojeće rješenje kroz jedinstveni sistem registracije, kontrole i naplate doprinosa osigurava podatke tražene st. 3. i 4. te bi ponovno propisivanje dostave navedenih podataka predstavljalo nepotrebnu obvezu poslodavcima, pa i samim službama za zapošljavanje. Stoga bi navedene stavove bilo razložno brisati.

⁶ „Nar. novine RH“, broj 16/17.

⁷ Članak 3. stav 4. Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.

⁸ „Sl. novine FBiH“, br. 42/09, 109/12, 86/15 i 30/16.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

U odnosu na članak 6. Prednacrtu zakona cijenim da navedena izmjena nije opravdana. Iako je u obrazloženju ovog člana navedeno da se radi o usklađivanju sa odredbama Zakona o radu⁹ isto nije točno. Naime, odredbama ovog članka se kao jedna od aktivnosti poslodavca u postupku davanja otkaza radniku uvodi i obavještanje službe za zapošljavanje. Ovom odredbom se uvodi neka vrsta konzultacija i sa službom za zapošljavanje. Zakon o radu naprotiv predviđa, i to samo u određenim slučajevima, konzultaciju sa vijećem zaposlenika i sindikatom¹⁰, a nikako i sa službama za zapošljavanje. Slično odredbama Zakona o radu i odredbama Europske socijalne povelje propisano je da poslodavci informiraju i konzultiraju predstavnike radnika, a ne službi za zapošljavanje. Službe za zapošljavanje nisu predstavnici ili zastupnici radnika, nego posrednici između nezaposlenih osoba i poslodavaca u pronalaženju zaposlenja. Odredba članka 105. Zakona o radu¹¹ sa kojom je predlagač Prednacrtu zakona vjerovatno vršio „usklađivanje“ govori isključivo o trajanju otkaznog roka kao individualnog(radnog) odnosa između radnika i poslodavca. U kontekstu ove prijave prestanka potrebe za radom, odnosno otkaza radnicima, treba istaći da i postojeća odredba članka 20. Zakona je prevaziđena nakon uspostavljanja jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa¹². Iz naprijed navedenih razloga bilo bi oportuno, a u cilju smanjivanja pritiska na poslodavce da se navedena odredba čl. 20 Zakona u potpunosti briše.

U odnosu na članak 9. Prednacrtu zakona treba istaći da je napravljen kvalitativan iskorak na način da se u prva tri mjeseca korištenja naknada za nezaposlenost utvrđuje u iznosu od 60% prosječne neto isplaćene plate nezaposlenoj osobi u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa, a za preostalo vrijeme 35% prosječne neto isplaćene plate. Naime, prema prema Bejakoviću rezultati istraživanja „Panel Survey of Income Dynamics – PSID“ u

⁹„Sl. novine FBiH“, broj 26/16.

¹⁰„Poslodavac koji zapošljava više od 30 radnika, a koji u razdoblju od naredna tri mjeseca ima namjeru da zbog ekonomskih, tehničkih ili organizacijskih razloga otkáže ugovor o radu najmanje petorici radnika, dužan je da se konzultira sa vijećem zaposlenika i sindikatom.“ - članak 109. Zakona o radu.

¹¹„(1) Otkazni rok ne može biti kraći od sedam dana u slučaju da radnik otkazuje ugovor o radu, ni kraći od 14 dana u slučaju da poslodavac otkazuje ugovor o radu.“ - članak 105. stavak (1) Zakona o radu.

¹²„Obveznik uplate doprinosa podnosi Poreznoj upravi prijavu za upis u Jedinstveni sistem za svakog novog zaposlenika najkasnije dan prije otpočinjanja rada osiguranika. Promjena u osiguranju zaposlenika podnosi se sa danom nastanka promjene, a odjava osiguranja za zaposlenika najkasnije sa danom prestanka rada osiguranika.“ - Članak 14. stavak 1. Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

kojem se pokušalo ispitati u kojem razdoblju nezaposlene osobe nalaze posao ili ponovno počinju raditi na starom poslu ustanovljeno je da stopa ponovnog zapošljavanja nezaposlenih osoba koje su primale bilo koji oblik pomoći ili novčane naknade utvrđeno je da stopa zapošljavanja opada u prvih osamnaest tjedana nezaposlenosti, a nakon toga značajno raste u periodu od 25. do 40. tjedana nezaposlenosti¹³. Dakle, istraživanjima je potvrđeno da nezaposlena osoba najteže nalazi zaposlenje u prvih četiri-pet mjeseci nakon gubitka zaposlenja. Uzrok toga je vjerovatno šok i zbunjenost te je zbog toga i najznačajnije da u navedenom periodu ima veću novčanu podršku. Ograničenja da novčana naknada ne može biti viša od 80% prosječne neto plaće¹⁴ ne čini se opravdanim, odnosno, ukoliko se isto i uvede treba razmotriti mogućnost njegovog povećanja, kako bi sam sistem bio pravedniji. Odluka da se smanji razdoblje isplata novčanih naknada na maksimalno 18 mjeseci je u skladu sa preporukama Svjetske banke.

Kao značajnu odredbu koja bi kvalitativno unaprijedila sistem posredovanja u zapošljavanju cijenim da bi bila odredba kojom se utvrđuje sastav Upravnog odbora Federalnog zavoda za zapošljavanje, na način da se utvrdi da najmanje po jedan član Upravnog odbora treba biti imenovan na prijedlog Udruženja poslodavaca, odnosno Saveza samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine. Naime, istina je da Konvencija o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine u članku 4. propisuje obvezu država članica da osigura suradnju predstavnika poslodavaca i radnika putem savjetodavnih komisija¹⁵, međutim, ne treba zaboraviti ni odredbu članka 72. Konvencije o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, koja daje mogućnost učešća predstavnika poslodavaca i sindikata u izvanbudžetskim organima koji imaju stvarnu moć odlučivanja, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom¹⁶. Tim prije

¹³Bejaković Predrag, *Ibid.*

¹⁴Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku prosječna neto plata u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2017. godini je bila 860 KM, što znači da bi maksimalna naknada za navedeni referentni period mogla biti 688 KM, bez obzira na neto plaću zaposlenog.

¹⁵„Odgovarajuće aranžmane treba donijeti putem savjetodavnih komisija u cilju da se osigura suradnja predstavnika poslodavaca i radnika u organizaciji i radu službe za zapošljavanje, kao i u razvoju politike službe za zapošljavanje.“ - članak 4. stavak 1. Konvencije o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine.

¹⁶„1. Kada administraciju vrši ustanova čiji status reguliraju vlasti ili vladin organ odgovoran pred parlamentom, predstavnici zaštićenih osoba treba da učestvuju u administraciji ili da joj budu pridodati sa savjetodavnim pravom pod propisanim uvjetima; Nacionalno zakonodavstvo može također predvidjeti učešće predstavnika poslodavca i vlasti.“ - članak 72. stavak 1. Konvencije o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

jer su sve države regije, a u Bosni i Hercegovini i Republika Srpska i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, to uredili na sličan način. Socijalnim partnerima treba dati mogućnost učešća u odlučivanju, a ne samo savjetodavnog mišljenja. Naime, prije svega poslodavci, su ti koji zapošljavaju radnike, pune budžetske i izvanbudžetske fondove te izdvajaju sredstva za doprinose. S obzirom na naprijed navedeno logično je dati im mogućnost da učestvuju u kreiranju odluka, a ne samo davanja preporuka i mišljenja. U toj situaciji, a u cilju racionalizacije ne bi bilo nužno postojanje savjetodavne komisije predviđene čl. 4b. i 4c. postojećeg zakona, što bi dovelo do određenih ušteda, ali i efikasnijeg i kvalitetnijeg rada. Navedenim postupanjem bi se uskladilo domaće zakonodavstvo sa Konvencijom o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, a istovremeno bi se ispunila i intencija člana 4. Konvencija o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine. Da je takvo postupanje opravdano pokazuje praksa zemalja u regiji, u kojima ne postoji savjetodavni organ, nego su predstavnici poslodavaca i sindikata dio upravljačkih struktura, u kojima imaju stvarnu moć odlučivanja i usmjeravanja procesa.

Konačno, jedno od suštinskih pitanja koje nije regulirano odredbama niti Zakona, niti Prednacrta zakona jeste pitanje uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba. Postojeće rješenje regulirano odredbama ovog zakona i Zakona o zdravstvenom osiguranju¹⁷, prema kojem nezaposlene osobe imaju pravo na zdravstveno osiguranje (što je nesporno), pri čemu je obveznik obračunavanja i uplate doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje Zavod za zapošljavanje¹⁸, ograničava mogućnosti Zavoda i službi za zapošljavanje, te dovodi do brojnih zloupotreba. Određeni broj osoba se prijavljuju u službe za zapošljavanje iz razloga ostvarivanja zdravstvenog osiguranje, bez stvarne namjere da se zaposle. Primarna svrha službi za zapošljavanje je evidencija nezaposlenih osoba i pomoć pri pronalasku zaposlenja, a ne vršenje funkcija socijalnih službi. Ako uplata doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenim osobama od strane službi za zapošljavanje i ima smisla u razdoblju dok nezaposlena osoba ostvaruje pravo na novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti, po prestanku tog prava cijenim da je opravdano da obračun i naknadu doprinosa za zdravstveno osiguranje vrši Zavod za zdravstveno osiguranje. Ovo pitanje u komparativnom pravu je regulirano različito, tako

¹⁷„Sl. novine FBiH“, br. 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11.

¹⁸Članak 86. stavak 1. točka 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

postoje situacije gdje zavodi za zapošljavanje plaćaju doprinose za zdravstveno osiguranje samo u periodu ostvarivanja prava na novčanu naknadu, dok nakon isteka tog prava to vrše zavodi zdravstvenog osiguranja (Srbija, Crna Gora, Njemačka), odnosno uvijek padaju na teret zavoda zdravstvenog osiguranja (Hrvatska). Uplaćena sredstva po osnovu doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti trebalo bi da se usmjere na organiziranje obuka nezaposlenih osoba, njihovu dokvalifikaciju i prekvalifikaciju, a ne na financiranje zdravstvenog osiguranje nezaposlenim osobama. Na ovaj način više sredstava i energije službi za zapošljavanje bi se usmjerilo na vršenje njihove primarne funkcije. Stoga, cijenim da bi predlagač trebao pristupiti reformi i u ovoj oblasti, na način kako je to urađeno u zemljama regije.

3. Zaključak

Na osnovu navedenog može se izvesti zaključak da Prednacrt zakona dobra osnova za dalji rad unapređenju oblasti posredovanja u zapošljavanju i ostvarenju socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Njegovo usvajanje je od interesa za sve učesnike i za nezaposlene osobe, i za poslodavce te samim time i za državu. Ipak, ukoliko se želi ostvariti funkcionalan i efikasan sistem cijenim da zahvat reforme u ovoj oblasti mora biti širi. Mora se fokus službi za zapošljavanje staviti na unapređenje sistema posredovanja u zapošljavanju te omogućavanje nezaposlenim osobama da se prilagode potrebama tržišta rada kroz dokvalifikaciju, prekvalifikaciju i druge oblike stjecanja stručnih znanja i vještina. Iako je dobra osnova, Prednacrt je potrebno dodatno uskladiti sa Europskom socijalnom poveljom i Zakonom o radu. Posebno značajnim cijenim potrebu da se u izradi konačnog teksta Zakona uključe i poslodavci i sindikat, kao dva značajna sudionika u primjeni ovog zakona.

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSĹAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

**PRIJEDLOG UPFBIH
„ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA“**

I - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

1. Ovim zakonom uređuje se: definicija i status nezaposlene osobe, organizacija i rad Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje, ostvarivanje rada i zapošljavanja, posredovanje u zapošljavanju, prava i obaveze nezaposlene osobe, osiguranje za slučaj nezaposlenosti i socijalna sigurnost nezaposlenih osoba, postupak ostvarivanja prava po osnovu nezaposlenosti, finansiranje, nadzor i kaznene odredbe.

2. Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Vlada FBiH) nadležna je donijeti bliže propise za uređivanje pitanja iz stava 1. ovog člana, u skladu sa ovim zakonom.

Član 2.

Nezaposlenom osobom u smislu ovog zakona smatra se osoba koja je prijavljena na evidenciju službe za zapošljavanje, sposobna ili djelimično sposobna za rad, u dobi od 15 godina života do ispunjavanja uvjeta za penziju, a najkasnije do navršenih 65 godina života, koja nije u radnom odnosu, a koja aktivno traži posao i raspoloživa je za rad.

Član 3.

Nezaposlenom osobom u smislu ovog zakona ne smatra se osoba koja:

- a) ostvari mjesečni prihod od pružanja usluga prema posebnim propisima ili ostvari mjesečni prihod odnosno drugi dohodak, prema propisima o porezu na dohodak koji prelazi mjesečno 35% prosječne neto plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku;
- b) ima registrirano privredno društvo ili drugo pravno lice, odnosno ostvaruje dividendu ili dobit po osnovu dionica ili udjela u privrednom društvu koji prelaze mjesečno 35% prosječne neto plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku;

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

- c) ima registriran obrt ili srodnu djelatnost;
- d) ostvari prihod po bilo kom drugom osnovu koji prelazi mjesečno 35% prosječne nego plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, osim ratnih vojnih invalida, civilnih žrtava rata i neratnih invalida koji su korisnici lične invalidnine;
- e) se bavi poljoprivrednom djelatnošću, odnosno osigurana je kao poljoprivrednik po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- f) obavlja domaću radinost prema posebnom propisu;
- g) je korisnik penzije po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- h) ispunjava uvjete za penziju po propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju ili drugim propisima koji reguliraju povoljnije penzionisanje;
- i) je redovan učenik ili student, redovan samofinansirajući student, student koji studira po modelu učenja na daljinu ili student kojem miruju sva prava i obaveze.

Član 4.

Smatra se da nezaposlena osoba aktivno traži posao ako:

- a) se redovno javlja službi za zapošljavanje, radi traženja zaposlenja, u skladu sa ovim zakonom i drugim općim aktima;
- b) prihvati i pridržava se programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije;
- c) prihvati, pridržava se i provodi aktivnosti utvrđene individualnim planom zapošljavanja, u skladu sa ovim zakonom;
- d) podnosi molbe poslodavcima, javlja se na oglase i konkurse ili koristi druga sredstva i načine u pronalaženju poslova;
- e) provodi i druge aktivnosti u svrhu zapošljavanja.

Član 5.

1. Služba za zapošljavanje prestaje voditi u evidenciji osobu kao nezaposlenu ako ta osoba:

- a) zasnjuje radni odnos;
- b) neopravdano odbije dva puta uzastopno odgovarajući posao u okviru stečene stručne spreme i radnog iskustva;

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

- c) ako svojim postupanjem uzrokuje odbijanje zaposlenja od strane poslodavca, osim ako zaposlenje odbije iz razloga što poslodavac redovno ne ispunjava obaveze prema radnicima u pogledu isplate plaća i obaveznih doprinosa;
- d) bude zatečena na radu bez ugovora o radu, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa;
- e) ostvari mjesečni prihod od pružanja usluga prema posebnim propisima ili ostvari mjesečni prihod odnosno drugi dohodak, prema propisima o porezu na dohodak koji prelazi mjesečno iznos od 35% prosječne neto plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku;
- f) registrira privredno društvo ili drugo pravno lice/osobu, odnosno ostvari dividendu ili dobit po osnovu dionica ili udjela u privrednom društvu koji prelazi mjesečno iznos od 35% u prosječne neto plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku;
- g) registrira obrt ili sličnu djelatnost;
- h) ostvari prihod po bilo kom drugom osnovu koji prelazi mjesečno iznos od 35% prosječne neto plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku;
- i) registrira poljoprivrednu djelatnost;
- j) obavlja domaću radinost prema posebnom propisu;
- k) ispuni uvjete za penziju prema propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju ili drugim propisima koji reguliraju povoljnije penzionisanje;
- l) stupi na izdržavanje kazne zatvora ili pritvora u trajanju dužem od 3 mjeseca;
- m) izgubi status nezaposlene osobe;
- n) navršši 65 godina života, a ne ispuni uvjete za penziju prema propisima o mirovinskom osiguranju;
- o) odjavi se sa evidencije;
- p) postane redovan učenik ili student, redovan samofinansirajući student, student koji studira po modelu učenja na daljinu ili student kojem miruju sva prava i obveze;
- r) da netačne ili nepotpune podatke ili ne prijavi promjenu koja utječu na njen status;
- s) ima utvrđen potpuni gubitak radne sposobnosti.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

2. Osobe iz stava 1. ovog člana mogu se ponovo prijaviti na evidenciju nakon prestanka okolnosti zbog kojih su se prestale voditi, s tim da se osobe iz tačaka b), c), d) i m) mogu ponovo prijaviti po proteku roka od šest mjeseci od dana prestanka vođenja na evidenciji. Ukoliko se nakon ponovne prijave, osobe iz tačaka b), c), d) i m) prestanu voditi na evidenciji, narednu prijavu mogu ostvariti po proteku roka od jedne godine od dana prestanka vođenja na evidenciji.

3. Nadležna inspekcija rada dužna je u roku od 15 dana obavijestiti nadležnu službu za zapošljavanje o osobama zatečenim na radu bez ugovora o radu, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa.

II - ORGANIZACIJA I RAD FEDERALNOG ZAVODA I SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE

Član 6.

1. Radi zadovoljavanja potreba u oblasti zapošljavanja, te praćenja kretanja na tržištu rada, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima, osniva se Federalni zavod.

2. Federalni zavod je javna ustanova.

3. Na osnivanje, registraciju, djelatnost, prestanak rada i druga pitanja koja se odnose na rad Federalnog zavoda, primjenjuju se propisi o ustanovama, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

4. Rad Federalnog zavoda je javan.

5. Federalni zavod je pravna osoba sa sjedištem u Sarajevu.

Član 7.

Organi Federalnog zavoda su: Upravni odbor i direktor.

Član 8.

1. Upravni odbor Federalnog zavoda ima sedam članova.

2. Predsjednika i članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Vlada FBiH, i to:

- a) pet članova u skladu sa Zakonom o ministarskim, vladinim i drugim imenovanjima Federacije Bosne i Hercegovine;
- b) jednog člana na prijedlog Udruženja poslodavaca Federacije BiH;

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

- c) jednog člana na prijedlog Saveza samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine.
3. Vlada FBiH nema pravo da odbije prijedlog za imenovanje osobe od strane Udruženja poslodavaca Federacije BiH i Saveza samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine, ukoliko predložene osobe ispunjavanju propisane uslove.
4. Predsjednik i članovi Upravnog odbora imenuju se na period od četiri godine.

Član 9.

1. Direktora Federalnog Zavoda imenuje i razrješava Vlada FBiH na prijedlog federalnog ministra rada i socijalne politike po osnovu provedenog javnog konkursa.
2. Nadležnost, ovlaštenja i odgovornost direktora utvrđuje se Statutom Federalnog Zavoda.

Član 10.

Prilikom imenovanja organa Federalnog zavoda neće se vršiti diskriminacija po osnovu rase, nacionalnog ili etničkog porijekla, vjere, spola, bračnog statusa, ili drugog uvjerenja.

Član 11.

Federalni zavod je nadležan da:

- a) prati i predlaže mjere za unaprijeđenje zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba;
- b) prati i osigurava provođenje utvrđene politike i mjera u oblasti rada i zapošljavanja na teritoriji Federacije i o tome obavještava nadležna tijela Federacije;
- c) upravlja sredstvima za osiguranje materijalne sigurnosti za vrijeme nezaposlenosti, u skladu sa ovim zakonom;
- d) prati, usklađuje i koordinira rad službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti osoba iz nadležnosti Federacije;
- e) prati i predlaže mjere za unaprjeđenje zapošljavanja invalidnih osoba i njihovu profesionalnu rehabilitaciju i osigurava ispunjavanje uvjeta za njihovo zapošljavanje u saradnji sa službama za zapošljavanje;

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

- f) pruža pomoć u realiziranju programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije za nezaposlene osobe i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima;
- g) objedinjuje i vodi zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju i predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti;
- h) prati provođenje međunarodnih ugovora i sporazuma iz oblasti rada i zapošljavanja koji se odnose na Federaciju;
- i) predstavlja službe za zapošljavanje u odnosima s organima i službama Bosne i Hercegovine, Federacije i Republike Srpske;
- j) odobrava zapošljavanje stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog službe za zapošljavanje u skladu sa propisima o zapošljavanju stranaca;
- k) prati i poduzima mjere za stvaranje uvjeta za povratak građana Federacije sa privremenog rada u inozemstvu i njihovo radno angažiranje;
- l) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom, statutom i aktima Federalnog zavoda i konvencijama i preporukama MOR-a koje se odnose na oblast rada, zapošljavanja i socijalne politike;
- m) podnosi Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine godišnji izvještaj o radu.

Član 12.

1. Organizacija i način rada Federalnog zavoda utvrđuje se Statutom i drugim aktima Federalnog zavoda, u skladu sa ovim zakonom.
2. Federalni zavod podliježe periodičnoj vanjskoj i unutrašnjoj reviziji, u skladu sa zakonom.
3. Vlada FBiH daje saglasnost na Statut i program rada Federalnog zavoda.

Član 13.

Federalni zavod saraduje sa službama za zapošljavanje, kantonalnim tijelima nadležnim za rad i zapošljavanje u izradi i realizaciji okvirnih programa zapošljavanja od interesa za Federaciju.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 14.

1. Kantoni su nadležni za osnivanje, rad, prestanak rada i druga pitanja koja se odnose na rad službi za zapošljavanje, ako ovim zakonom nije drukčije utvrđeno.
2. Organizacija službi za zapošljavanje, iz stava 1. ovog člana utvrđuje se statutom i drugim aktima službe za zapošljavanje, u skladu sa ovim zakonom i propisima kantona.
3. Vlada kantona daje saglasnost na statut i druga akta službi za zapošljavanje kojima se uređuju pitanja iz stava 2. ovog člana.
4. Služba za zapošljavanje podliježe periodičnoj vanjskoj i unutrašnjoj reviziji, u skladu sa zakonom.

Član 15.

1. Kantonalne službe za zapošljavanje utvrdit će pitanje osnivanja općinskih ureda za zapošljavanje.
2. Pitanje iz stava 1. ovog člana utvrdit će se općim aktima službi za zapošljavanje.

Član 16.

1. Službe za zapošljavanje iz člana 14. ovog zakona nadležne su za:
 - a) posredovanje u zapošljavanju;
 - b) prikupljanje i dostavljanje podataka o nezaposlenim osobama Federalnom zavodu;
 - c) informiranje o mogućnosti zapošljavanja;
 - d) saradnju sa obrazovnim ustanovama radi usklađivanja obrazovnih programa sa kadrovskim potrebama poslodavaca;
 - e) provođenje programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije nezaposlenih osoba i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima;
 - f) utvrđivanje prava osobama za slučaj nezaposlenosti;
 - g) izdavanje radnih dozvola stranim državljanima i osobama bez državljanstva;
 - h) donošenje i provođenje programa mjera za brže zapošljavanje određenih kategorija nezaposlenih osoba čije je zapošljavanje otežano;
 - i) druge poslove utvrđene ovim i drugim zakonima.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

2. Služba za zapošljavanje organizira prikupljanje, razmjenu i objavljivanje podataka o zaposlenim osobama koje traže promjenu zaposlenja, kao i druge podatke koji mogu biti od značaja za obavljanje osnovne djelatnosti službe za zapošljavanje.

3. Služba za zapošljavanje periodično obavlja ocjenjivanje tržišta rada prema instrukcijama Federalnog zavoda u cilju dobijanja podataka i pružanja informacija o kretanjima na tržištu rada.

Član 17.

Poslodavci koji imaju potrebu za radnicima i osobe koje traže zaposlenje mogu tražiti pomoć službi za zapošljavanje u pronalaženju potrebnih osoba, odnosno u pronalaženju posla.

Član 18.

Službe za zapošljavanje dužne su međusobno sarađivati, koordinirati rad i razmjenjivati informacije o kojima vode službenu evidenciju.

Član 19.

Službe za zapošljavanje dužne su Federalnom zavodu dostaviti izvještaj na način i u rokovima predviđenim aktom Federalnog zavoda.

Član 20.

1. U službi za zapošljavanje vode se neophodne evidencije:

- a) o nezaposlenim osobama;
- b) pojedinačne evidencije o svakoj nezaposlenoj osobi;
- c) neophodne evidencije za rad službe za zapošljavanje.

2. U službi za zapošljavanje mogu se voditi i pojedinačne evidencije o osobama za koje se posreduje pri zapošljavanju.

Član 21.

Sa ličnim podacima kojima raspolažu službe za zapošljavanje postupat će se u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 22.

Služba za zapošljavanje objavljuje godišnji izvještaj o svojim aktivnostima.

Član 23.

Zaposleni ili sa njima izjednačene osobe mogu se prijaviti službi za zapošljavanje radi promjene zaposlenja, odnosno radi posredovanja, savjetovanja i informiranja, bez obaveze redovnog javljanja.

Član 24.

Sadržaj, sredstva, način, rokovi i druga pitanja u vezi sa vođenjem osnovnih evidencija u oblasti zapošljavanja, u skladu sa ovim zakonom, propisat će federalni ministar, odnosno propisat će se aktom za zapošljavanje, ako se radi o evidencijama ustanovljenim propisom kantona.

III - OSTVARIVANJE RADA I ZAPOŠLJAVANJA

Član 25.

Nadležna tijela Federacije, odnosno kantona utvrđuju mjere aktivne politike zapošljavanja.

Član 26.

Radi postizanja što veće efikasnosti i osiguranja mjera, iz člana 25. ovog zakona, zakonom, odnosno propisom kantona mogu se predvidjeti beneficije i olakšice poslodavcima koji otvaraju nova radna mjesta i zapošljavaju veći broj nezaposlenih osoba u skladu sa propisima koji reguliraju sistem državne pomoći.

Član 27.

Mjere iz člana 25. ovog zakona naročito podrazumijevaju:

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

- a) programe zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba za stjecanje radnog iskustva i povećanje zapošljavanja;
- b) programe zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih i drugih skupina teže zapošljivih nezaposlenih osoba;
- c) programe samozapošljavanja nezaposlenih osoba;
- d) programe profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije;
- e) i druge mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovim zakonom i općim aktima Federalnog zavoda.

IV - POSREDOVANJE U ZAPOŠLJAVANJU

Član 28.

1. Posredovanjem u zapošljavanju, u smislu ovog zakona, smatraju se aktivnosti i mjere koje se provode s ciljem zapošljavanja nezaposlenih lica koja aktivno traže posao.
2. Posredovanjem, u smislu ovog zakona, smatra se i uspostavljanje neposredne veze između poslodavca i zaposlenog lica koje traži promjenu zaposlenja.
3. U posredovanju u zapošljavanju služba za zapošljavanje djeluje nepristrasno u odnosu na nezaposlena lica i poslodavce.

Član 29.

1. Posredovanje u zapošljavanju iz člana 28. ovog zakona, na teritoriji Federacije obavlja služba za zapošljavanje, u skladu sa ovim zakonom i propisom kantona.
2. Posredovanje u zapošljavanju iz stava 1. ovoga člana mogu obavljati i druge pravne osobe (u daljem tekstu: privatne agencije), u skladu sa ovim zakonom.
3. Vlada Federacije BiH će svojim propisom utvrditi uvjete i način osnivanja privatnih agencija.

Član 30.

1. Služba za zapošljavanje u saradnji sa nezaposlenom osobom utvrđuje individualni plan zapošljavanja radi pripreme za zapošljavanje i traženje posla, u roku od 60 dana od dana prijave nezaposlene osobe na evidenciju službe za zapošljavanje.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

2. Individualni plan zapošljavanja iz stava 1. ovog člana sadrži popis poslova i zanimanja koje nezaposlena osoba može obavljati prema njenim utvrđenim stručnim, radnim i osobnim mogućnostima, te popis aktivnosti koje će nezaposlena osoba provoditi u saradnji sa službom za zapošljavanje, radi što bržeg pronalaska odgovarajućeg zaposlenja.

Član 31.

1. Usluge u posredovanju i zapošljavanju, koje vrše službe za zapošljavanje, su besplatne.
2. Usluge, iz stava 1. ovog člana, koje vrše privatne agencije su besplatne za osobe koje traže zaposlenje.

V - PRAVA I OBAVEZE NEZAPOSLENE OSOBE

Član 32.

Nezaposleni, u skladu sa odredbama ovog zakona, ima pravo da:

1. se informiše kod službe za zapošljavanje o mogućnostima i uslovima za zapošljavanje;
2. besplatno koristi usluge službe za zapošljavanje;
3. sa službom za zapošljavanje utvrdi individualni plan zapošljavanja;
4. učestvuje u programima i mjerama aktivne politike zapošljavanja, u skladu sa individualnim planom zapošljavanja;
5. ostvari novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti;
6. ostvari druga prava, u skladu sa ovim zakonom.

Član 33.

Nezaposleni, u skladu sa odredbama ovog zakona, ima obavezu da:

1. aktivno traži zaposlenje i neposredno se obraća poslodavcu radi zaposlenja;
2. poštuje sva prava i obaveze koje ima prema individualnom planu zapošljavanja;

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

3. ne odbija ponuđeno odgovarajuće zaposlenje i odgovarajuće obrazovanje i obuku, u skladu sa zakonom i individualnim planom zapošljavanja;
4. se javlja poslodavcima radi razgovora o zaposlenju, po uputi službe za zapošljavanje ili na sopstvenu inicijativu;
5. obavijesti službu za zapošljavanje o svakoj promjeni koja utječe na sticanje ili gubljenje prava ili obaveza po ovom zakonu;
6. ispunjava druge obaveze koje ima po ovom zakonu.

Član 34.

1. Ukoliko nezaposleni ne ispunjava obaveze iz člana 33. ovog zakona gubi mogućnost na ostvarivanje prava iz člana 32. u periodu od šest mjeseci.
2. Ukoliko dođe do ponovnog gubitka prava nakon isteka perioda od šest mjeseci iz stava 1. ovog člana mogućnost na ostvarivanje prava iz člana 32. stiče se nakon isteka godinu dana od momenta nastanka okolnosti zbog kojih je došlo do gubitka prava.

VI - OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI I SOCIJALNA SIGURNOST NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 35.

1. Radnici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti, prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti, u skladu sa ovim i drugim zakonima.
2. Materijalna i socijalna sigurnost iz stava 1. ovog člana, podrazumijeva:
 - a) novčanu naknadu, u skladu sa ovim zakonom;
 - b) doprinose za zdravstveno i penzijsko osiguranje, u skladu sa ovim i drugim zakonima;
 - c) jednokratnu novčanu pomoć i naknadu putnih i selidbenih troškova.

Član 36.

1. Pravo na novčanu naknadu stječe nezaposlena osoba koja je u trenutku prestanka radnog odnosa imala najmanje osam mjeseci neprekidnog rada.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

2. Rad kraći od punog radnog vremena preračunava se na puno radno vrijeme.
3. Kao vrijeme provedeno na radu iz stava 1. ovog člana smatra se vrijeme za koje su radniku uplaćeni doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti prema propisima koji reguliraju sistem obaveznih doprinosa.

Član 37.

1. Novčana naknada u prva tri mjeseca korištenja iznosi 60%, a za preostalo vrijeme korištenja 35% prosječne neto plaće isplaćene nezaposlenoj osobi u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa ili visine osnovice iz stava 4. ovog člana. Novčana naknada ne može biti viša od 80% prosječne neto plaće, niti niža od 35% prosječne neto plaće iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku.
2. Novčana naknada iz stava 1. ovog člana isplaćuje se nezaposlenoj osobi:
 - a) dva mjeseca ako je u radnom odnosu provela osam mjeseci;
 - b) tri mjeseca kao je u radnom odnosu provela od jedne do tri godine;
 - c) četiri mjeseca ako je u radnom odnosu provela tri do pet godina;
 - d) šest mjeseci ako je u radnom odnosu provela pet do 10 godina;
 - e) osam mjeseci ako je u radnom odnosu provela od 10 do 15 godina;
 - f) 10 mjeseci ako je u radnom odnosu provela od 15 do 20 godina;
 - g) 12 mjeseci ako je u radnom odnosu provela od 20 do 25 godina;
 - h) 15 mjeseci ako je u radnom odnosu provela od 25 do 30 godina;
 - i) 18 mjeseci ako je u radnom odnosu provela 30 i više godina.
3. Izuzetno, nezaposlena osoba koja je provela u radnom odnosu više od 35 godina i kojoj nedostaje do tri godine do ispunjenja uvjeta za stjecanje prava na penziju ima pravo na novčanu naknadu sve dok ne nastupe okolnosti za gubitak prava utvrđenih ovim zakonom.
4. U slučaju ostvarivanja prava na novčanu naknadu u skladu sa programom mjera za socijalno zbrinjavanje radnika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije ostali ili ostaju bez posla, nezaposlena osoba stiče pravo na novčanu naknadu u visini i dužini iz st. 1. i 2. ovog člana, s tim da je osnovica za izračun novčane naknade u visini najniže neto plaće u Federaciji iz prethodne godine prema podacima Federalnog zavoda za statistiku.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

5. Kao vrijeme provedeno u radnom odnosu iz stava 2. ovog člana smatra se vrijeme za koje su uplaćeni doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti, osim u slučaju iz stava 4. ovog člana.

6. Nezaposlenoj osobi koja je u cijelosti iskoristila novčanu naknadu kod ponovnog stjecanja ovog prava u vrijeme provedeno u radnom odnosu prema članu 36. Zakona, uračunava se samo vrijeme provedeno u radnom odnosu poslije isteka posljednjeg utvrđenog prava na naknadu.

Član 38.

1. Za vrijeme primanja novčane naknade, korisnik novčane naknade ima pravo na zdravstveno osiguranje, koje se isplaćuje na teret službe za zapošljavanje.

2. Po prestanku prava na ostvarivanje novčane naknade prestaje i pravo na zdravstveno osiguranje na teret službe za zapošljavanje.

3. Po prestanku prava na ostvarivanje novčane naknade obračun i uplata doprinosa za zdravstveno osiguranje vrši se u skladu sa važećim propisima o zdravstvenom osiguranju.

5. Penzijsko i invalidsko osiguranje osigurava se nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine penzijskog staža do sticanja uvjeta za starosnu penziju, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Član 39.

1. Nezaposlena osoba kojoj služba za zapošljavanje nije u mogućnosti osigurati zaposlenje u mjestu prebivališta, a koja sama ili posredovanjem službe za zapošljavanje nađe zaposlenje u mjestu udaljenom preko 50 km od mjesta prebivališta, ima pravo na jednokratnu novčanu pomoć, te na naknadu putnih troškova i troškova preseljenja od mjesta prebivališta do mjesta zaposlenja.

2. Uvjeti za korištenje prava i visina naknade iz stava 1. ovog člana propisat će se Statutom, ili drugim aktima Federalnog zavoda.

VII - POSTUPAK OSTVARIVANJA PRAVA PO OSNOVI NEZAPOSLENOSTI

Član 40.

1. Nezaposlena osoba ostvaruje prava za vrijeme nezaposlenosti u službi za zapošljavanje prema mjestu prebivališta.

Član 41.

1. Pravo na novčanu naknadu stiče nezaposlena osoba ako se prijavi i podnese zahtjev u roku od 30 dana od dana prestanka radnog odnosa, odnosno dana odjavljivanja obrta ili djelatnosti.

2. Nezaposlena osoba koja iz opravdanog razloga propusti rok za prijavu iz stava 1. ovog člana, može se prijaviti i podnijeti zahtjev u roku od 30 dana od dana prestanka razloga koji je prouzrokovao propuštanje roka.

3. Pod opravdanim razlogom iz stava 2. ovog člana smatra se privremena spriječenost za rad po propisima o zdravstvenom osiguranju.

4. Novčana naknada pripada nezaposlenoj osobi od prvog dana po prestanku radnog odnosa ako podnese zahtjev za novčanu naknadu u roku iz st. 1. i 2. ovog člana.

5. Ako nezaposlena osoba podnese zahtjev nakon roka iz st. 1. i 2. ovog člana novčana naknada joj pripada od dana podnošenja zahtjeva pa do isteka vremena za koje bi joj pripadalo pravo na novčanu naknadu.

6. Novčana naknada ne pripada nezaposlenoj osobi koja podnese zahtjev poslije isteka vremena za koje bi joj pripadalo pravo na novčanu naknadu, na osnovu ovog zakona.

Član 42.

Osoba koja podnosi zahtjev za ostvarivanje novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti u skladu sa ovim zakonom, dužna je dostaviti službi za zapošljavanje sve potrebne podatke za utvrđivanje prava.

Član 43.

1. O primljenom zahtjevu za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti rješenjem odlučuje služba za zapošljavanje.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

2. Protiv rješenja služba za zapošljavanje, iz stava 1. ovog člana, može se izjaviti žalba Federalnom zavodu.

3. Protiv rješenja Federalnog zavoda može se pokrenuti upravni spor pred nadležnim sudom.

4. Pri rješavanju o pravima za vrijeme nezaposlenosti primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ukoliko ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 44.

Nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu:

- a) ako je ugovor o radu prestao sporazumom između poslodavca i radnika;
- b) ako je sama dala otkaz, bez opravdanih razloga;
- c) ako je dobila otkaz ugovora o radu, bez obaveze poštivanja otkaznog roka.

Član 45.

Opravdan razlog, u smislu člana 44. ovog zakona, za dobrovoljno prekidanje radnog odnosa postoji u slučaju kada, s obzirom na sve okolnosti, nezaposlena osoba nema druge prihvatljive mogućnosti nego prekinuti radni odnos. To se naročito, ali ne isključivo, odnosi na:

- a) seksualno ili drukčije zlostavljanje;
- b) diskriminaciju, u skladu sa odredbama Zakona o radu;
- c) uvjeta rada koji ugrožavaju zdravlje ili sigurnost;
- d) postupanje poslodavca suprotno zakonu;
- e) pritisak koji poslodavac vrši na radnika zbog članstva u sindikatu ili drugoj organizaciji radnika.

Član 46.

Isplata novčane naknade nezaposlenoj osobi prekida se:

- a) u toku izdržavanja kazne zatvora ili mjere pritvora u trajanju dužem od tri mjeseca;
- b) ukoliko u periodu u kojem prima novčanu naknadu aktivno ne traži posao, u skladu sa članom 4. ovog zakona;

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

- c) neopravdano odbije posao u okviru stečene stručne spreme i radnog iskustva.

Član 47.

Nezaposlena osoba dužna je prijaviti službi za zapošljavanje svaku okolnost, koja utiče na promjenu ili prestanak prava, u roku od 15 dana od dana nastanka takve okolnosti.

Član 48.

Nezaposlena osoba koja je ostvarila primanje na koje nije imala pravo dužna je vratiti

primljene iznose odnosno nadoknaditi nastale izdatke, ako je to pravo ostvarila:

- a) na osnovu netačne izjave ili podataka za koje je znala ili morala znati da su netačni;
- b) na neki drugi nezakoniti način ili u opsegu većem od onoga koji joj pripada;
- c) zbog toga što nije prijavila nastale promjene, odnosno okolnosti koje utječu na prestanak prava ili opseg njegovog korištenja.

Član 49.

1. Ako je na osnovu pravosnažne sudske odluke ili odluke poslodavca nezaposlena osoba vraćena na rad i ako je poslodavac toj osobi isplatio plaću i uplatio doprinose za razdoblje u kojem nije radila, ta osoba je dužna vratiti službi za zapošljavanje, u skladu sa članom 48. ovog zakona, isplaćene iznose na osnovu uspostavljenog joj prava za vrijeme nezaposlenosti.

2. Služba za zapošljavanje, u smislu stava 1. ovog člana, ima pravo na povrat uplaćenog iznosa za penzijsko i invalidsko osiguranje od nadležne službe za penzijsko i invalidsko osiguranje.

Član 50.

Vraćanje primljenih iznosa neće se tražiti nakon 36 mjeseci od dana kada:

- a) je data netačna izjava ili dostavljeni netačni podaci;
- b) su nastale promijenjene okolnosti.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 51.

Služba za zapošljavanje može:

- a) tražiti vraćanje primljenih iznosa u ratama;
- b) tražiti vraćanje manjeg iznosa;
- c) osloboditi osobu obaveze plaćanja cijelog iznosa.

VIII - FINANSIRANJE

Član 52.

Sredstva za zadovoljavanje potreba iz domena zapošljavanja te za rad Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje osiguravaju se, u skladu sa ovim zakonom, iz sljedećih izvora:

- a) doprinosa koje uplaćuju poslodavci i radnici, u skladu sa zakonom;
- b) kamata ili prihoda od uloga koje vrše Federalni zavod i služba za zapošljavanje;
- c) prihoda od pokretne ili nepokretne imovine koju Federalni zavod i služba za zapošljavanje kupe ili steknu, u skladu sa zakonom.

Član 53.

Sredstva, iz člana 52. stav 1. tačka a. ovog zakona, usmjeravaju se Federalnom zavodu u visini od 30%, a službama za zapošljavanje u visini od 70%.

Član 54.

1. Sredstva, iz člana 52. ovog zakona, mogu se koristiti za pokrivanje administrativnih troškova Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje.
2. Sredstva Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje mogu se koristiti za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i za realizaciju programa za socijalno zbrinjavanje nezaposlenih osoba.
3. Sredstva za pokrivanje administrativnih troškova službi za zapošljavanje i Federalnog zavoda utvrđuju se godišnjim finansijskim planovima, iz člana 58. ovog zakona.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 55.

Sredstva koja pripadaju službama za zapošljavanje, nakon što se odbiju administrativni troškovi, koriste se za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, u skladu sa članom 35. ovog zakona.

Član 56.

1. Ako se utvrdi da su sredstva koja su na raspolaganju službi za zapošljavanje dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova u nastupajućem mjesecu, služba za zapošljavanje će iskoristiti preostala sredstva za ostvarivanje mjera predviđenih članovima 25. i 28. ovog zakona.

2. Ako se utvrdi da su sredstva koja su na raspolaganju službi za zapošljavanje nedovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova u nastupajućem mjesecu, služba za zapošljavanje podnijet će zahtjev Federalnom zavodu za dodjelu nedostajućih sredstava uz mjesečni izvještaj, iz člana 59. ovog zakona.

Član 57.

1. Sredstva koja se usmjeravaju Federalnom zavodu, nakon što se odbiju administrativni troškovi, koriste se za postizanje ravnomjernijeg ostvarivanja materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba na teritoriji Federacije, u skladu sa ovim zakonom.

2. Federalni zavod objedinjuje sve zahtjeve za dodjelu sredstava, u skladu sa stavom 2. člana 56. ovog zakona.

3. Federalni zavod, uz odobrenje federalnog ministarstva, dodjeljuje službama za zapošljavanje tražena sredstva za ravnomjernije ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba:

a) ako se utvrdi da su sredstva koja su na raspolaganju Federalnom zavodu dovoljna za dodjelu traženih sredstava, Federalni zavod će iskoristiti preostala sredstva za finansiranje programa za tržište rada, u skladu sa ovime zakonom;

b) ako se utvrdi da su sredstva koja su na raspolaganju Federalnom zavodu nedovoljna za dodjelu traženih sredstava, postojeća sredstva će se raspodijeliti proporcionalno svakom zahtjevu za dodjelu sredstava.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

4. Ako su sredstva dobijena udruživanjem iz vlastitih prihoda službi za zapošljavanje i usmjeravanjem iz Federalnog zavoda nedovoljna za ostvarivanje svih prispjelih i novčanih naknada za taj mjesec, služba za zapošljavanje će smanjiti iznos novčane naknade koja se isplaćuje za taj mjesec svim nezaposlenim osobama evidentiranim u službi za zapošljavanje u omjeru koji će joj omogućiti da isplati novčane naknade.

5. Federalni zavod obavlja nadzor nad dodijeljenim sredstvima u cilju njihovog korištenja, u skladu sa ovim zakonom.

Član 58.

1. Federalni zavod i službe za zapošljavanje izrađuju i dostavljaju finansijske planove, na način i po postupku predviđenom Zakonom o budžetima.

2. Služba za zapošljavanje podnosi godišnji finansijski plan Federalnom zavodu.

3. Federalni zavod objedinjene finansijske planove, iz stava 1. ovog člana, podnosi federalnom ministarstvu.

Član 59.

1. Služba za zapošljavanje podnosi mjesečni izvještaj o radu Federalnom zavodu.

2. Federalni zavod svaka tri mjeseca podnosi izvještaj o radu nadležnom federalnom ministarstvu sa podacima o finansijskom poslovanju.

Član 60.

Federalni zavod ima ovlasti provoditi ocjenjivanje poslovanja službi za zapošljavanje.

IX - NADZOR

Član 61.

1. Upravni i drugi nadzor nad zakonitošću rada službe za zapošljavanje i privatnih agencija u kantonu ostvaruje se u skladu sa ovim zakonom i propisom kantona.

2. Nadzor nad zakonitošću rada službe za zapošljavanje i privatnih agencija, iz stava 1. ovog člana, u pogledu primjene ovog zakona i međunarodnih

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

sporazuma, te nadzor nad zakonitošću rada Federalnog zavoda obavlja nadležno federalno ministarstvo.

Član 62.

Inspekcijski nadzor nad izvršenjem ovog zakona, drugih federalnih propisa i akata, međunarodnih sporazuma u oblasti rada i zapošljavanja obavlja Federalna inspekcija rada.

X - KAZNE NE ODREDBE

Član 63.

1. Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 4.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja obavlja poslove posredovanja u zapošljavanju suprotno članu 29. ovog zakona.
2. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 250,00 KM do 1.000,00 KM.

Član 64.

1. Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice - služba za zapošljavanje ako ne omogući nezaposlenom ostvarivanje prava iz člana 32. ovog zakona.
2. Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 250,00 KM do 1.000,00 KM.

XI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 65.

1. Zahtjevi za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti podneseni do dana stupanja na snagu ovog zakona, koji nisu riješeni, riješit će se prema odredbama zakona koji je bio na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.
2. Zahtjevi za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti podneseni od dana stupanja na snagu ovog zakona, riješit će se prema odredbama ovog zakona.

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSŁJAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

Član 66.

Statuti i drugi opći akti Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje moraju se uskladiti sa ovim zakonom u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 67.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSĹAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

Pripremio prof.dr.sc. Ivo Rozić

OBRAZLOŽENJE ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

I - USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana IV. A 20. (1), a u vezi sa članom III. 2. (e) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine.

Prema odredbama člana IV.A.20.(1) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine Parlament Federacije BiH nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti, a prema odredbi člana III.2.(e) Ustava federalna vlast i kantoni su nadležni za socijalnu politiku.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Donošenje novog Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba je u cilju reformiranja oblasti posredovanja u zapošljavanju.

Oblast zapošljavanja u Federaciji BiH potrebno je reformirati iz više razloga. Naime, evropski put Bosne i Hercegovine zahtjeva od tržišta rada veću mobilnost, a od službi za zapošljavanje veću efikasnost u pogledu podsticanja nezaposlenih osoba da kroz programe obuke jačaju svoje sposobnosti u cilju bržeg pronalaska posla. Izrada ovog zakona, koji bi trebao odgovoriti na neke od izazova sa kojima se suočavaju službe za zapošljavanje kad je u pitanju visoka stopa nezaposlenosti u Federaciji BiH planirana je u Planu rada Federalnog ministarstva rada i socijalne politike za 2017. godinu.

Donošenje novog Zakona je u saglasnosti sa ranijim preporukama Svjetske banke koje se odnose na reformu naknada za vrijeme nezaposlenosti, kojim bi se visina novčane naknade vezala za nivo uplaćenih doprinosa i smanjilo vrijeme trajanja isplate. Mjesečni iznosi uplaćenih doprinosa zavise od iznosa plaće zaposlenog, a svrha plaćanja ovog doprinosa jeste osiguranje materijalne

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

sigurnosti zaposlenih u slučaju da privremeno ostanu bez posla. U skladu s tim novi Zakon bi trebao da omogući pravednije i efikasnije naknade za nezaposlene, koje će se vezati za uplatu doprinosa i neto plaću, a ne za prosječnu neto plaću u Federaciji BiH, čime bi doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti dobili puni smisao, a regulativa postepeno uskladila sa rješenjima u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu Bosne i Hercegovine, kao i najboljim praksama zemalja regije.

Također, u odnosu na trenutno važeći Zakon, u novom Zakonu se definicija nezaposlene osobe djelimično se usklađuje sa definicijom Međunarodne organizacije rada (ILO).

U međunarodnom kontekstu, oblast posredovanja u zapošljavanju regulirana je, direktno ili indirektno sa više instrumenata Međunarodne organizacije rada, a prije svega sa Konvencijom o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine, Konvencijom o agencijama za zapošljavanje bez naknade, broj 96 iz 1949. godine, Konvencijom o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, Konvencijom o unaprjeđenju zapošljavanja i zaštiti od nezaposlenosti, broj 168 iz 1988. godine, te Konvencijom o privatnim agencijama za zapošljavanje, broj 181 iz 1997. godine. Bosna i Hercegovina je notifikacijom o sukcesiji bivše SFRJ u pogledu međunarodnih ugovora se obvezala za provođenje Konvencije o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine i Konvencije o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, dok je Konvenciji o privatnim agencijama za zapošljavanje, broj 181 iz 1997. godine pristupila 2010. godine. Konvencija o agencijama za zapošljavanje bez naknade, broj 96 iz 1949. godine je zamijenjena Konvencijom o privatnim agencijama za zapošljavanje, broj 181 iz 1997. godine. Predloženi tekst Zakona je usaglašen sa odredbama navedenih konvencija.

Novim Zakonom se kvalitativno unaprjeđuje sistem posredovanja u zapošljavanju definiranjem da u sastavu Upravnog odbora Federalnog zavoda za zapošljavanje mora biti po jedan član imenovan na prijedlog Udruženja poslodavaca, odnosno Saveza samostalnih sindikata BiH, čime se socijalnim partnerima daje mogućnost učešća u odlučivanju.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Jasnim definiranjem prava i obaveza koje ima nezaposlena osoba doprinijet će se ostvarenju glavnog cilja zbog kojeg postoje službe za zapošljavanje, a to je pronalazak adekvatnog zaposlenja.

Odredbama novog Zakona kojima se definira da doprinose za zdravstveno osiguranje plaćaju službe za zapošljavanje samo u razdoblju u kojem se ostvaruje pravo na novčanu naknadu, izbjeći će se zloupotrebe i prijave na evidenciju službi za zapošljavanje samo radi ostvarivanja prava na zdravstveno osiguranje. Više sredstava i energije službi za zapošljavanje usmjerit će se na vršenje njihove primarne funkcije. Na ovaj način će se ispuniti jedan od ciljeva koji je definiran u dokumentu „**Strateški ciljevi reforme FBiH**“ kojeg je usvojila Vlada FBiH, a u kojem se vlast obavezala da će razdvojiti obavezno zdravstveno osiguranje od funkcije posredovanja u zapošljavanju, a što je trebalo biti učinjeno do decembra 2016. godine.

Također, sprovest će se i jedan od ciljeva **Reformske agende za BiH za period 2015-2018. godine** u kojoj je definirano da će Zavodi/službe za zapošljavanje uvesti upravljačke prakse da bi poboljšali vraćanje ljudi u radni status i osigurali razdvajanje obaveznog zdravstvenog osiguranja od funkcije posredovanja u zapošljavanju.

III - OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

Član 1. - definira predmet reguliranja Zakona.

Član 2. - propisuje ko se smatra nezaposlenom osobom. Definicija je usklađena sa standardima MOR-a. Cilj je da status nezaposlene osobe ima radno sposobna ili djelimično sposobna za rad osoba koja aktivno traži posao i raspoloživa je za rad.

Član 3. - propisuje ko se ne smatra nezaposlenom osobom.

Član 4. - propisuje koje se aktivnosti nezaposlene osobe smatraju aktivnim traženjem posla. U odnosu na trenutno važeći Zakon, proširena je lista aktivnosti koje podrazumijevaju aktivno traženje posla.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 5. - propisuje pod kojim uvjetima služba za zapošljavanje nezaposlenu osobu prestaje voditi u evidenciji nezaposlenih. U odnosu na trenutno važeći Zakon, povećan je „cenzus“ za ostvarivanje prihoda koji nezaposlena osoba može ostvariti mjesečno po osnovu pružanja usluga, prihoda od dividende, dionica ili udjela u privrednim društvima i sl., sa 25% na 35% prosječne neto plaće isplaćene u prethodnoj godini u Federaciji BiH. Brisana je odredba da se nezaposlena osoba prestaje voditi u evidenciji kao nezaposlena ukoliko se ne javi službi za zapošljavanje u dva uzastopna roka. Dodana je nova odredba da se osoba prestaje voditi u evidenciji nezaposlenih ukoliko joj se utvrdi potpuni gubitak radne sposobnosti, što je u skladu sa Zakonom o radu.

U stavu 2., u odnosu na trenutno važeći Zakon, definirano je da se osobe mogu ponovo prijaviti na evidenciju nakon prestanka okolnosti zbog kojih su se prestane voditi na evidenciji, osim u slučajevima neopravdanog odbijanja odgovarajućeg posla u okviru stečene stručne spreme i radnog iskustva, zatim ukoliko svojim postupanjem uzrokuju odbijanje zaposlenja od strane poslodavca, osim ako zaposlenje odbiju iz razloga što poslodavac redovno ne ispunjava obaveze prema radnicima u pogledu isplate plaće i obaveznih doprinosa, ako budu zatečene na radu bez ugovora o radu, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa i ukoliko izgube status nezaposlene osobe. U navedenim slučajevima ponovna prijava na evidenciju moguća je nakon isteka roka od šest mjeseci od dana prestanka vođenja na evidenciji. Ukoliko nakon te prijave ponovo prestanu da se vode na evidenciji, narednu prijavu je moguće ostvariti po proteku roka od jedne godine od dana prestanka vođenja na evidenciji.

Ovakvo rješenje u skladu je sa presudama Ustavnog suda koje zabranjuju trajno brisanje sa evidencije nezaposlenih osoba, nego je brisanje moguće samo određeni vremenski period.

U stavu 3. precizirano je da je nadležna inspekcija u roku od 15 dana dužna obavijestiti nadležnu službu za zapošljavanje o osobama zatečenim na radu bez ugovora o radu, odnosno rješenja o zasnivanju radnog odnosa.

Član 6. - propisuje osnivanje Federalnog zavoda.

Član 7. - propisuje ko su organi Federalnog zavoda.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 8. - propisuje sastav i način izbora Upravnog odbora Federalnog zavoda. Radi se o značajnoj odredbi kojom se kvalitativno unaprjeđuje sistem posredovanja u zapošljavanju. Njome se utvrđuje da u sastavu Upravnog odbora Federalnog zavoda za zapošljavanje mora biti po jedan član imenovan na prijedlog Udruženja poslodavaca, odnosno Saveza samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine. Naime, iako Konvencija o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine u članu 4. propisuje obavezu država članica da osigura saradnju predstavnika poslodavaca i radnika putem savjetodavnih komisija, ne treba zaboraviti ni odredbu člana 72. Konvencije o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, prema kojoj postoji obaveza učešća predstavnika poslodavaca i sindikata u izvanbudžetskim organima koji imaju stvarnu moć odlučivanja, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom. Tim prije jer su sve države regije, a u Bosni i Hercegovini i Republika Srpska i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, to uredili na sličan način. Socijalnim partnerima treba dati mogućnost učešća u odlučivanju, a ne samo savjetodavnog mišljenja. Naime, prije svega, poslodavci su ti koji zapošljavaju radnike, pune budžetske i izvanbudžetske fondove te izdvajaju sredstva za doprinose. S obzirom na naprijed navedeno logično je dati im mogućnost da učestvuju u kreiranju odluka, a ne samo davanja preporuka i mišljenja. U toj situaciji, a u cilju racionalizacije ne bi bilo nužno postojanje savjetodavne komisije predviđene čl. 4b. i 4c. postojećeg zakona, što bi dovelo do određenih ušteda, ali i efikasnijeg i kvalitetnijeg rada. Navedenim postupanjem bi se uskladilo domaće zakonodavstvo sa Konvencijom o najnižim standardima socijalne sigurnosti, broj 102 iz 1952. godine, a istovremeno bi se ispunila i intencija člana 4. Konvencija o službi za zapošljavanje, broj 88 iz 1948. godine. Da je takvo postupanje opravdano pokazuje praksa zemalja u regiji, u kojima ne postoji savjetodavni organ, nego su predstavnici poslodavaca i sindikata dio upravljačkih struktura, u kojima imaju stvarnu moć odlučivanja i usmjeravanja procesa.

Član 9. - propisuje način izbora direktora Federalnog zavoda.

Član 10. - propisuje da se prilikom imenovanja organa Federalnog zavoda ne smije vršiti diskriminacija po osnovu rase, nacionalnog ili etničkog porijekla, vjere, spola, bračnog statusa, ili drugog uvjerenja. U odnosu na trenutno važeći Zakon, definirano je da se ne smije vršiti diskriminacija ni po kakvom osnovu, a ne samo da se treba voditi računa o spolnoj zastupljenosti. Ovakva formulacija

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

u skladu je sa Zakonom o zabrani diskriminacije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 59/09 i 66/16).

Član 11. - propisuje nadležnosti Federalnog zavoda.

Član 12. - propisuje organizaciju i način rada Federalnog zavoda.

Član 13. - propisuje obavezu saradnje Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje.

Član 14. - propisuje nadležnost za osnivanje službi za zapošljavanje.

Član 15. - propisuje pitanje osnivanja općinskih ureda za zapošljavanje, što je novina u odnosu na trenutno važeći Zakon.

Član 16. - propisuje nadležnost službi za zapošljavanje.

Član 17. - propisuje pravo poslodavaca, odnosno osoba koje traže posao, da zatraže pomoć službi za zapošljavanje u pronalaženju potrebnih radnika, odnosno zaposlenja, ukoliko za tim imaju potrebu.

Član 18. - propisuje obavezu međusobne saradnje službi za zapošljavanje.

Član 19. - propisuje obavezu dostavljanja izvještaja službi za zapošljavanje Federalnom zavodu.

Član 20. - propisuje vođenje evidencija u službama za zapošljavanje.

Član 21. - propisuje način postupanja sa ličnim podacima kojima raspolažu službe za zapošljavanje.

Član 22. - propisuje objavljivanje godišnjeg izvještaja aktivnosti službi za zapošljavanje.

Član 23. - propisuje mogućnost prijave na službe za zapošljavanje radi promjene zaposlenja.

Član 24. - propisuje način propisivanja sadržaja, sredstava, rokova i drugih pitanja u vezi sa vođenjem osnovnih evidencija u oblasti zapošljavanja.

Član 25. - propisuje da nadležna tijela Federacije, odnosno kantona utvrđuju mjere aktivne politike zapošljavanja.

Član 26. - propisuje beneficije i olakšice poslodavcima koji otvaraju nova radna mjesta i zapošljavaju veći broj nezaposlenih osoba. Usvajanjem Zakona o sistemu državne pomoći u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 10/12) i Uredbe o namjeni, kriterijima i uvjetima za dodjelu državne pomoći u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 99/13), koje su proistekle iz obveze preuzetih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica i Bosne i Hercegovine (SSP) nametnuta je obaveza da se propisi koji regulišu pomoć za stvaranje novih radnih mjesta (zapošljavanje) usklade sa pravima za dodjelu državne pomoći, pa se iz tog razloga dopunjuje odredba koja propisuje da se zakonom odnosno propisom kantona mogu predvidjeti beneficije i olakšice poslodavcima koji otvaraju nova radna mjesta i zapošljavaju veći broj nezaposlenih osoba.

Član 27. - propisuje da mjere aktivne politike zapošljavanja naročito podrazumijevaju:

- a) programe zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba za stjecanje radnog iskustva i povećanje zapošljavanja;
- b) programe zapošljavanja dugotrajno nezaposlenih i drugih skupina teže zapošljivih nezaposlenih osoba;
- c) programe samozapošljavanja nezaposlenih osoba;
- d) programe profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije;
- e) i druge mjere koje se preduzimaju u skladu sa ovim zakonom i općim aktima Federalnog zavoda.

Član 28. - propisuje šta se smatra posredovanjem u zapošljavanju u smislu ovog zakona.

Član 29. - propisuje posredovanje u zapošljavanju obavljaju službe za zapošljavanje, odnosno druge pravne osobe, tj. privatne agencije.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 30. - propisuje obavezu utvrđivanja individualnog plana zapošljavanja, što je novina u odnosu na trenutno važeći Zakon. Individualni plan zapošljavanja sadrži popis poslova i zanimanja koje nezaposlena osoba može obavljati prema njenim utvrđenim stručnim, radnim i osobnim mogućnostima, te popis aktivnosti koje će nezaposlena osoba provoditi u saradnji sa službom za zapošljavanje, radi što bržeg pronalaska odgovarajućeg zaposlenja.

Član 31. - propisuje da su usluge službi za zapošljavanje, odnosno privatnih agencija besplatne.

Član 32. - propisuje prava nezaposlenih osoba, što je novina u odnosu na trenutno važeći Zakon.

Član 33. - propisuje obaveze nezaposlenih osoba, što je novina u odnosu na trenutno važeći Zakon.

Član 34. - propisuje mogućnost gubitka ostvarivanja prava nezaposlene osobe, u slučaju neispunjavanja obaveza.

Član 35. - propisuje materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti, koja podrazumijeva, novčanu naknadu, doprinose za zdravstveno i penzijsko osiguranje i jednokratnu novčanu pomoć i naknadu putnih i selidbenih troškova. Novina u odnosu na trenutno važeći zakon je jednokratna novčana pomoć i naknada putnih i selidbenih troškova.

Član 36. - propisuje minimum uslova za sticanje prava na novčanu naknadu koji se razlikuje od uslova propisanih u trenutno važećem Zakonu, jer se žele spriječiti zloupotrebe poslodavaca prilikom zaključivanja ugovora o radu na određeno vrijeme, kraće od godinu dana, kao i prakse višekratne odjave obrta i ugostiteljskih objekata na period od tri ili četiri mjeseca u toku kalendarske godine.

Član 37. - propisuje visinu i dužinu primanja novčane naknade. Predloženim odredbama se visina novčane naknade za vrijeme nezaposlenosti i dužina primanja iste uskladila sa opće prihvaćenim principima na kojima su zasnovana

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

zakonska rješenja u zemljama Europske unije, kao i zemljama regije. Naime, visina novčane naknade se utvrđuje od iznosa prosječne neto plaće svakog pojedinca. Na ovaj način iznos novčane naknade, koju prima osoba ukoliko ostane bez posla je, direktno uslovljen uplatom doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti. Pored toga smanjenjem vremena isplate novčane naknade destimuliše se dugoročna nezaposlenost.

Član 38. - Ovom odredbom se definira jedno od suštinskih pitanja socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, pitanje uplate doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba. Postojeće rješenje regulisano odredbama ovog zakona i Zakona o zdravstvenom osiguranju („Službene novine FBiH“, br. 30/97, 7/02, 70/08 i 48/11), prema kojem nezaposlene osobe imaju pravo na zdravstveno osiguranje (što je nesporno), pri čemu je obveznik obračunavanja i uplate doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje Zavod za zapošljavanje (član 86. stav 1. tačka 3. Zakona o zdravstvenom osiguranju), ograničava mogućnosti Zavoda i službi za zapošljavanje, te dovodi do određenih zloupotreba. Naime, postoje pokazatelji da se određeni broj osoba prijavljuju u službe za zapošljavanje iz razloga ostvarivanja zdravstvenog osiguranje, bez stvarne namjere da se zaposle. Kako je primarna svrha službi za zapošljavanje evidencija nezaposlenih osoba i pomoć istima pri pronalasku zaposlenja, a ne vršenje funkcija socijalnih službi, potrebno je navedeno pitanje predefinirati. Uplata doprinosa za zdravstveno osiguranje nezaposlenim osobama od strane službi za zapošljavanje ima smisla u razdoblju dok nezaposlena osoba ostvaruje pravo na novčanu naknadu za slučaj nezaposlenosti, međutim, po prestanku konzumiranja tog prava obračun i naknadu doprinosa za zdravstveno osiguranje bi trebao da vrši Zavod za zdravstveno osiguranje. Ovo pitanje u komparativnom pravu nije regulirano jednoobrazno, ali su dominantna dva modela: prvi, gdje zavodi za zapošljavanje ili njihovi ekvivalenti plaćaju doprinose za zdravstveno osiguranje samo u razdoblju ostvarivanja prava na novčanu naknadu, dok nakon isteka tog prava to vrše zavodi zdravstvenog osiguranja (Srbija, Crna Gora, Njemačka); te drugi, gdje obračun i uplata doprinosa za zdravstveno osiguranje uvijek pada na teret zavoda zdravstvenog osiguranja (Hrvatska). Uplaćena sredstva po osnovu doprinosa za osiguranje od nezaposlenosti trebalo bi da se usmjere na organizovanje obuka nezaposlenih osoba, njihovu dokvalifikaciju i prekvalifikaciju, a ne na finansiranje zdravstvenog osiguranje nezaposlenim

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

osobama. Na ovaj način više sredstava i energije službi za zapošljavanje bi se usmjerilo na vršenje njihove primarne funkcije.

U dokumentu „**Strateški ciljevi reforme FBiH**“ kojeg je usvojila Vlada FBiH vlast se obavezala **da će razdvojiti obavezno zdravstveno osiguranje od funkcije posredovanja u zapošljavanju** i to je trebalo biti učinjeno do decembra 2016. godine. Također, i u Reformskoj agendi za BiH za period 2015-2018. godine predviđeno je da će Zavodi/službe za zapošljavanje uvesti upravljačke prakse da bi poboljšali vraćanje ljudi u radni status i **osigurali razdvajanje obaveznog zdravstvenog osiguranja od funkcije posredovanja u zapošljavanju**. Međutim, do danas ništa nije učinjeno po tom pitanju.

S obzirom da se radi o sistemskom rješenju potrebno je usklađivanje i odgovarajućih odredbi Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Član 39. - propisuje pravo nezaposlene osobe kojoj služba za zapošljavanje nije u mogućnosti osigurati zaposlenje u mjestu prebivališta, a koja sama ili posredovanjem službe za zapošljavanje nađe zaposlenje u mjestu udaljenom preko 50 km od mjesta prebivališta, na jednokratnu novčanu pomoć, te na naknadu putnih troškova i troškova preseljenja od mjesta prebivališta do mjesta zaposlenja.

Član 40. - propisuje da nezaposlena osoba ostvaruje prava za vrijeme nezaposlenosti u službi za zapošljavanje prema mjestu prebivališta.

Član 41. - propisuje način ostvarivanja prava na novčanu naknadu.

Član 42. - propisuje obavezu dostavljanja službi za zapošljavanje potrebnih podataka za utvrđivanje prava na novčanu naknadu

Član 43. - propisuje način odlučivanja o primljenom zahtjevu za ostvarenje prava za vrijeme nezaposlenosti.

Član 44. - propisuje kada nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu. U odnosu na trenutno važeći Zakon jasno je definirano da nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu ukoliko je sporazumno raskinula ugovor o radu sa poslodavcem, dala otkaz i to bez opravdanih razloga, ili dobila otkaz bez poštivanja otkaznog roka (u slučaju da je radnik odgovoran za teži prijestup ili za

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

težu povredu radnih obaveza iz ugovora o radu, a koji su takve prirode da ne bi bilo osnovano očekivati od poslodavca da nastavi radni odnos).

U slučaju da je otkaz dobila od strane poslodavca, nezaposlenoj osobi se ne treba uskratiti pravo na novčanu naknadu. Trenutno je u praksi situacija da pravo na novčanu naknadu nema nezaposlena osoba kad je svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa, a svaki otkaz bez navođenja da je radnik tehnološki višak, smatra se da je rezultat skrivljenog ponašanja radnika, što nije uredu, jer i poslodavci često daju otkaze bez opravdanih razloga. Zbog toga je neophodno jasno definirati kako ne bi dolazilo do problema u primjeni Zakona. Slična rješenja poznaju zakonodavstva susjednih država.

Član 45. - propisuje šta se smatra opravdanim razlogom za prekid radnog odnosa. Odredba usklađena sa Zakonom o radu.

Član 46. - propisuje kada se prekida isplata novčane naknade. U odnosu na trenutno važeći Zakon brisana je odredba da se isplata novčane naknade prekida za vrijeme odsluženja odnosno dosluženja vojnog roka, a kazna zatvora i mjera pritvora, kao uvjeta za prekidanje isplate novčane naknade smanjena sa šest na tri mjeseca.

Također, definirano je da se isplata novčane naknade prekida u slučaju da nezaposlena osoba u periodu u kojem prima novčanu naknadu aktivno ne traži posao u skladu sa ovim zakonom, te ukoliko neopravdano odbije odgovarajući posao u okviru stečene stručne spreme i radnog iskustva. Zemlje Evropske unije mnogo su rigoroznije kada je u pitanju pravo na novčanu naknadu za nezaposlenost. U Njemačkoj naprimjer, za vrijeme primanja novčane naknade nezaposleno lice mora birou podnositi dokaze da predaje na konkurse za posao i razloge zbog kojih nije primljen. Ukoliko odbije dva puta posao koji mu biro pronađe obustavlja mu se isplata novčane naknade.

Član 47. - na precizniji način definira obavezu nezaposlene osobe da prijavi bilo kakvu okolnost koja utječe na promjenu ili prestanak prava.

Članovi 48. i 49. - propisuju obavezu vraćanja primanja koje je nezaposlena osoba ostvarila, a nije imala pravo, ili u slučaju vraćanja na rad na osnovu pravosnažne sudske odluke ili odluke poslodavca.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 50. - propisuje zastaru potraživanja primljenih iznosa.

Član 51. - propisuje pravo službe za zapošljavanje da traži vraćanje primljenih iznosa u ratama, traži vraćanje manjeg iznosa, ili oslobodi osobu obaveze plaćanja cijelog iznosa.

Član 52. - propisuje izvore finansiranja Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje.

Član 53. - propisuje način rasporeda sredstava Federalnom zavodu i službama za zapošljavanje.

Član 54. - propisuje način korištenja sredstava.

Član 55. - propisuje da se sredstva koja pripadaju službama za zapošljavanje, nakon što se odbiju administrativni troškovi, koriste za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

Član 56. - propisuje način iskorištavanja sredstava od strane službi za zapošljavanje i šta u slučaju kada sredstva koja su na raspolaganju službi za zapošljavanje nisu dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

Član 57. - način korištenja sredstava od strane Federalnog zavoda i način dodjele sredstava službama za zapošljavanje.

Član 58. - propisuje obavezu izrade i dostavljanja finansijskih planova. Član je izmijenjen iz razloga brisanja riječi: „(„Službene novine Federacije BiH“, broj 20/98)“.

Član 59. - propisuje obavezu podnošenja mjesečnog izvještaja o radu službi za zapošljavanje Federalnom zavodu i obavezu podnošenja izvještaja o radu Federalnog zavoda nadležnom federalnom ministarstvu.

Član 60. - propisuje ovlaštenje Federalnog zavoda za ocjenjivanje poslovanja službi za zapošljavanje.

ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOŠLJAVANJU I SOCIJALNOJ SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA

Član 61. - propisuje ostvarivanje upravnog i drugog nadzora nad zakonitošću rada službi za zapošljavanje i privatnih agencija.

Član 62. - propisuje ostvarivanje inspeksijskog nadzora nad izvršenjem ovog zakona i drugih propisa u oblasti rada i zapošljavanja.

Članovi 63. i 64. - propisuju novčane kazne za prekršaje. Član 64. je novina u odnosu na trenutno važeći Zakon i njime se definira da će se novčanom kaznom kazniti za prekršaj pravno lice - služba za zapošljavanje ako ne omogući nezaposlenom ostvarivanje prava iz člana 32. ovog zakona. Na ovaj način će se aktivirati rad službi za zapošljavanje, a sve s ciljem bržeg pronalaska posla nezaposlenim osobama i smanjenja nezaposlenosti.

Član 65. - propisuje da će se zahtjevi za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti podneseni do dana stupanja na snagu ovog zakona, a koji nisu riješeni, riješiti prema odredbama zakona koji je bio na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Zahtjevi za ostvarivanje prava za vrijeme nezaposlenosti podneseni od dana stupanja na snagu ovog zakona, riješit će se prema odredbama ovog zakona.

Član 66. - propisuje da se Statuti i drugi opći akti Federalnog zavoda i službi za zapošljavanje zakonom moraju uskladiti sa ovim zakonom u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 67. - propisuje stupanje na snagu ovog zakona.

IV - FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna finansijska sredstva u budžetu Federacije BiH.

**ZAKON O POSREDOVANJU U ZAPOSĹAVANJU I SOCIJALNOJ
SIGURNOSTI NEZAPOSLENIH OSOBA**

